БАЙРАМИНГИЗ ҚУТЛУҒ БЎЛСИН, АЗИЗ ОНАЛАР, ОПА-СИНГИЛЛАР!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 8 март 1974 йил, жума • № 57 (15.837). Баҳоси 2 тийин.

БУГУН — ХАЛҚАРО ХОТИН-ҚИЗЛАР КУНИ

Тошкентдаги 6-тикувчилик фабрикасининг биринчи цех ишчилари М. Мирсоатова билан С. Муминова корхонанинг энг хурматли кишиларидан ҳисобланади. Улар тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи йили планларини муддатидан олдин бажариш юзасидан бошланган умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилиб, кунлик иш топшириқларини 120-130 процентдан адо этмоқдалар.

А. Тўраев фотоси.

СОВЕТ ХОТИН-ҚИЗЛАРИГА

Азиз хотин-қиз ўртоқлар!

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети сизларни, улуғ социалистик Ватанининг шонли меҳнаткашларини, оташин ватанпарварларини Халқаро хотин-қизлар куни бутун ер юзи хотин-қизларининг бирлик ва интернационал бирдамлик байрами билан қизғин табриклайди ва самимий қутлайди.

Советлар мамлакати 8 Март кунини кенг кўламда тантанали равишда нишонлайди. Социалистик жамиятнинг моддий ва маънавий бойликларини кўпайтиришга, ёш авлодни тарбиялашга жуда катта ҳисса қўшаётган хотин-қизлар меҳнатига чуқур миннатдорчилик изҳор этади. Совет хотин-қизлари ўзларининг фикр-ўйларини, меҳнатлари ва билимларини коммунизм қуриш ишига бағишламоқдалар. Улар экономика, фан, маданиятнинг турли соҳаларида, давлат идораларида гражданлик бурчини юксак даражада англаган ҳолда ишламоқдалар, жамоат ишида актив қатнашмоқдалар, меҳнат намуналарини кўрсатмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети шуни мамнуният билан қайд қиладики, совет хотин-қизларининг социалистик онглилиги, уларнинг меҳнатдаги ғайрат-шижоати туфайли беш йилликнинг халқ хўжалигини ривожлантиришда жуда катта муваффақиятлар билан нишонланган учинчи йилида янада ёрқин намоён бўлди. Ватан ўз қизларининг хизматларини муносиб тақдирлади. Минглаб меҳнаткаш аёллар орден ва медаллар билан мукофотландилар, уларнинг кўплари Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвонга сазовор бўлди. Социалистик мусобақанинг зарбдорлари, илғорлари сафидаги сиз, хотин-қизларга шон-шарафлар бўлсин!

Совет хотин-қизлари КПСС Марказий Комитети 1973 йил декабрь Пленуми қарорларини, бу йилги вазифаларни ўзларининг азиз, жонажон ишлари, деб қабул қилдилар. Бу қарорлар ва вазифаларни бажариш беш йилликни муваффақиятли якунлаш учун белгиловчи аҳамиятга эга бўлади. КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатига жавобан миллион-миллион хотин-қизлар Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилдилар, улар бугун кечагидан яхшироқ ишлашга интилмоқдалар. Азиз хотин-қизлар, сизларнинг порлоқ ақл-заковатингиз ва саxий талантингиз, меҳрибон қўлларингиз бундан буён ҳам шонли Ватанимизнинг ҳар томонлама гуллаб-яшнашига садоқат билан хизмат қилаверсин!

Садоқатли меҳнатчи, актив жамоатчи бўлган совет хотин-қизлари ҳамиша ёш авлоднинг биринчи тарбиячиси бўлиб келдилар ва шундай бўлиб қоладилар. Аёллар болаларга меҳрибонлик ва ғамхўрлик қилиб, уларга оналик меҳрини бахш этиб, болаларни соғлом, хушчақчақ қилиб тарбияламоқдалар, уларга коммунизмга садоқат, юксак онглилик, меҳнатсеварлик, ватанга сўнмас меҳр-муҳаббат, чуқур интернационализм туйғуси каби совет кишисига хос энг яхши фазилатларни сингдирмоқдалар. Сиз, аёллар-оналарга кун сайин ҳормай-толмай сарфлаётган олижаноб куч-ғайратларингиз учун, сизларнинг оналик жасоратингиз учун, оилани мустаҳкамлаш тўғрисидаги доимий меҳрибонлигингиз учун бутун халқ номидан ташаккур!

Социализм совет хотин-қизларининг жамиятдаги аҳволини тубдан ўзгартирди, ҳаётнинг ҳамма соҳаларида уларнинг тенг ҳуқуқлилигини таъминлади, уларнинг билим олиш ва ўз талантларини намоён қилишлари учун катта имкониятлар яратиб берди, бахтиёр оналик учун шароит вужудга келтирди. Коммунистик партия хотин-қизларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини йил сайин яхшилаш борасида, улар ўз малакасини оширишлари, самарали меҳнат қилиш ва жамоат фаолияти билан шуғулланиш, болаларни тарбиялаш соҳасида янада кўпроқ имкониятга эга бўлишлари учун ғамхўрлик қилиб келмоқда.

Партиямиз ишлаб чиққан Тинчлик программаси совет хотин-қизларига азиз ва тушунарлидир. Улар КПССнинг социалистик ҳамдўстликни мустаҳкамлашга, халқларнинг миллий озодлик ва социал тараққиёт йўлидаги курашини қўллаб-қувватлашга, халқаро кескинликни юмшатиш, бутун дунёда мустаҳкам ва адолатли тинчликни таъминлашга қаратилган таъсирчан, бунёдкор ташқи сиёсатини қизғин маъқуллайдилар. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси социализм мамлакатларининг қардош партиялари билан биргаликда бундан буён ҳам ленинча ташқи сиёсатни сабот билан ўтказаверади. Инсониятни термоядро уруши хавфидан халос қилиш учун, ер юзида тинчликни мустаҳкамлаш учун актив кураш олиб бораверади.

Интернационал бурчга содиқ бўлган совет хотин-қизлари социалистик мамлакатлардаги ўз дугоналари билан дўстликни мустаҳкамламоқдалар, барча қитъалардаги меҳнаткаш хотин-қизлар билан алоқаларни кенгайтирмоқдалар. Бу дўстона алоқалар тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социализм ишининг тантанаси йўлида ҳар томонлама ривожланаверишига КПСС Марказий Комитети аминдир.

Шу нурафшон баҳор байрами кунида сиз, азиз совет хотин-қизларига сиҳат-саломатлик, меҳнатда янги-янги муваффақиятлар, ҳаётда катта бахт-саодат ва қувонч тилаймиз.

Яшасин Халқаро хотин-қизлар куни — 8 Март!

Совет хотин-қизларига шон-шарафлар!

Яшасин бутун планетанинг меҳнаткаш хотин-қизлари!

Социалистик Ватанимиз мустаҳкамлансин ва гуллаб-яшнайверсин!

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми гражданлар уруши фронтларида мардлик кўрсатганлиги учун, Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлашдаги катта хизматлари учун ҳамда туғилган кунига 70 йил тўлиши муносабати билан Иттифоқ аҳамиятига молик шахсий пенсионер Роза **Назировани** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

• • •

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республиканинг қурилиш ва сув хўжалиги ташкилотларида кўп йиллар, самарали ишлаганлиги, Мирзачўлдаги қўриқ ерларни ўзлаштиришга катта ҳисса қўшганлиги учун ҳамда туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан «Главсредазирсовхозс т р о й» бошлиғининг ўринбосари Яков Исаакович **Флигельманга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор» фахрий унвонини берди.

ВАТАННИНГ СОДИҚ ҚИЗЛАРИ

МОСКВАДА ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ

Советлар мамлакати 8 Март байрам куни, хотин-қизларнинг Халқаро бирдамлик кунида ўз қизларини шарафлайди, уларнинг социализм ва коммунизм қурилишига қўшаётган буюк ҳиссасини тақдирлайди. Қаҳрамон совет хотин-қизларининг гражданлар уруши йилларида, гитлерчилар фашизмига қарши буюк жанг йилларида кўрсатган жасорати, уларнинг ҳозирги кунда тинчлик ва тараққиёт йўлида қилаётган ишлари ва эришаётган зафарлари миннатдор авлодларнинг хотирасида яшайди.

Совет мамлакатидаги оналар, меҳнаткаш хотин-қизлар, жамоатчи аёллар шу куни зўр ғамхўрлик учун — мамлакатимиз хотин-қизларига яратиб берилган ҳамма нарсалар учун ленинчи партияга, унинг Марказий Комитетига қизғин миннатдорчилик сўзларини чин кўнгилдан изҳор этадилар.

7 март, байрам арафасида ССР Иттифоқи Большой театрида Халқаро хотин-қизлар кунига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди. Завод ва қурилишларда, колхозларда ва ўқув юртларида социалистик мусобақада ғолиб чиққан кишилар, олимлар, маданият арбоблари, Москва партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари бу ерга тўпланишди.

Мажлис аҳли **Л. И. Брежнев,** А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. П. **Кириленко, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқларни гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.**

КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари Р. Ф. Дементьева тантанали йиғилишни очиб, Халқаро хотин-қизлар куни — 8 Март муносабати билан КПСС Марказий Комитетининг совет хотин-қизларига йўллаган табригини ўқиб берди. Бу табрик гулдурос ва давомли қарсаклар билан кутиб олинди.

Р. Ф. Дементьева Москванинг барча хотин-қизлари номидан гапириб, совет аёлларининг коммунизм қурилишидаги ролига юксак баҳо берганлиги учун, КПСС Марказий Комитети, Совет ҳукумати ва шахсан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев халқнинг бахт-саодати тўғрисида, хотин-қизлар ҳақида ҳамиша зўр ғамхўрлик қилаётганликлари учун КПСС Марказий Комитетига самимий ташаккур изҳор қилди. У КПСС Марказий Комитетини ишонтириб айтдики, совет хотин-қизлари ўз куч-ғайратлари ва билимларини аямай, КПСС XXIV съездининг қарорларини амалга ошириш учун янада зўр ғайрат билан меҳнат қиладилар.

Совет хотин-қизлари комитети президиумининг аъзоси, «Работница» журналининг бош редактори В. Е. Вавилина минбарга чиқади.

Ҳар биримиз, деди у, табрикнинг илҳомбахш сўзларини ўз планларимиз билан, ҳаётий тажрибамиз билан, ўз тақдиримиз билан таққослаб кўрдик. Бунинг боиси шуки, бизнинг бутун ҳаётимиз Коммунистик партиянинг ғоялари билан суғорилган бўлиб, унинг фаолияти билан чамбарчас боғланган. Совет Иттифоқида хотин-қизларни озод қилиш проблемасини ҳал этиш соҳасида тўпланган тажриба, ҳар бир хотин-қизнинг равнақи инсоният тарихига буюк тарихий ғалаба бўлиб кирди. Бугун шу залда ўтирганлар орасида ўз тақдири, ўз ҳаёти билан социализмнинг ана шу ғалабаларини яққол исботловчи аёллар оз эмас.

Совет кишилари Коммунистик партиянинг мамлакатимизнинг иқтисадий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлашга, халқ фаровонлигини янада оширишга, ижодий, бунёдкорлик меҳнати учун тинч шарт-шароитлар яратишга қаратилган доно ички ва ташқи сиёсатини астойдил қўллаб-қувватламоқдалар ва маъқулламоқдалар.

В. Е. Вавилина совет хотин-қизлари комитетининг фаолияти тўғрисида гапирди. Бу комитет Халқаро демократик хотин-қизлар федерацияси амалга ошираётган ҳамма тадбирларда актив қатнашмоқда. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг XXVII сессияси 1975 йилни Халқаро хотин-қизлар йили деб эълон қилиш тўғрисида қарор қабул этган эди. Ҳозирги вақтда комитет ана шу қарор муносабати билан, шунингдек, Халқаро демократик хотин-қизлар федерациясининг ташаббуси билан келгуси йилда чақириладиган Жаҳон хотин-қизлар конгрессига тайёргарлик юзасидан кенг кўламда иш олиб боряпти.

Прожектор заводининг слесари, РСФСР Олий Советининг депутати В. В. Липинцов мажлис аҳлини пойтахт меҳнаткашлари номидан байрам билан қизғин табриклади.

Шелковский районидаги «Память Ильича» колхозининг сут соғувчиси, машина ёрдамида соғиш усталари тўртинчи Бутуниттифоқ конкурсида ғолиб чиққан А. Н. Буртнева Москва областидаги қишлоқ меҳнаткаш хотин-қизлари номидан сўзга чиқди.

Москва Давлат университетининг студенти Елена Алексеева пойтахт ёшлари, студентлари номидан гапириб, мажлис аҳлини байрам билан самимий табриклади, уларга янги ижодий муваффақиятлар ва сиҳат-саломатлик тилади.

Мамлакатимизнинг энг ёш гражданлари ўз оналари, бувилари ва опаларини байрам билан табриклагани Большой театрга келишди.

Йиғилиш қатнашчилари КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советига ғоят баланд руҳ билан табрикнома қабул қилдилар.

Тантанали йиғилишдан кейин байрам концерти қўйиб берилди.

(ТАСС).

ИККИ МИЛЛИОНИНЧИ МЕТР ГАЗЛАМА

ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК КОМБИНАТИНИНГ ТЎҚУВЧИСИ, СОЦИАЛИСТИК МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНИ ЛИДИЯ КАЗАНЦЕВАНИНГ УЛКАН ЮТУҒИ

У байрам арафасида ўз дастгоҳларидан икки миллионинчи метр газлама тўқиб чиқарди. Тўққизинчи беш йилликнинг уч йил, икки ой ва яна саккиз куни ичида ишлаб чиқарилган бу хом ашёнинг ҳаммаси биринчи сортларга топширилди. Уни ҳамма танийди. Комбинатнинг донгдор тўқувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони — Лидия Павловна Казанцева шу аёл бўлади.

Биз қаҳрамон тўқувчини дастгоҳлар ёнида учратиб, уни меҳнатдаги катта ютуғи билан табрикладик.

— Аҳдга вафодорлик биз, тўқувчиларнинг муқаддас шиоримизга айланиб қолган. Партиямизнинг XXIV съезди арафасида нормадаги 24 ўрнига 48 дастгоҳни бошқаришга ўтдим. Ўшанда тўққизинчи беш йиллик план-топшириғини икки ярим йилда бажариш мажбуриятини олдим. Сўзимнинг устидан чиқиш учун ҳамма имкониятларимни ишга солдим. Дастгоҳларни ҳар қачонгидан унумлироқ ишлатдим. Натижада, 1971 йилнинг июль ойида уч йиллик, СССРнинг ярим асрлик юбилейи арафасида тўрт йиллик топшириғимни адо этдим. Тўқимачиларнинг Бутуниттифоқ мусобақасида ғолиб чиқиб, ивановолик машҳур тўқувчилар Евдокия ва Мария Виноградовалар номидаги мукофот лауреати бўлдим.

— Лидия Павловна, беш йилликнинг уч йилу икки ой ва саккиз куни ичида Сиз тўқиган икки миллион метр газламанинг қанчаси пландан ташқари бўлди?

— Тўққизинчи беш йиллик планга нисбатан ярим миллион, бугунгача бўлган планга кўра бир миллион метр ортиқ. Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллик шарафига планга қўшимча 900 минг метр маҳсулот ишлаб чиқаришга сўз берганман. Юбилей арафасида ўнинчи беш йилликнинг уч йиллик планини ҳам бажариш ниятидаман. Ҳозир 1977 йилнинг июнь ойи ҳисобига меҳнат қиляпман.

Н. САЪДУЛЛАЕВ.

ИШЧИЛАР СИНФИНИНГ ЁШ ЎРИНБОСАРЛАРИ ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК

Кремлда СССР Олий Совети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг ёшлар масаласи бўйича комиссиялари мажлиси бўлиб ўтди. СССР Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати министрлиги корхоналарида ва ташкилотларида ёшларнинг меҳнати тўғрисидаги қонунларга қандай риоя этилаётганлиги тўғрисидаги масала муҳокама қилинди.

Мажлисда шу нарса таъкидлаб ўтилдики, КПСС XXIV съезди Директиваларига биноан тўққизинчи беш йилликда нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати юксак суръатлар билан ривожланмоқда. Тармоқдаги корхоналар ва ташкилотлар ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажми ва маҳсулотнинг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш юзасидан беш йилликнинг дастлабки уч йили учун белгиланган топшириқларни 1973 йилнинг октябрида бажариб бўлдилар. Шу давр ичида халқ хўжалиги пландан ташқари салкам 700 миллион сўмлик турли маҳсулотларни олди. Бу ишга ёш меҳнатчилар катта ҳисса қўшмоқдалар.

КПСС XXIV съезди қарорларига, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг қарорларига биноан СССР Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати министрлиги, СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари нефть, химия ва газ саноати ишчилари касаба союзининг Марказий Комитети, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари ёшларнинг меҳнати тўғрисидаги қонунларни бузишга қарши курашни кучайтиришга, ёшларнинг меҳнати тўғрисидаги қонун талабларини бажаришга, меҳнат шароитларини яхшилаш ва меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонун талабларини бажаришга қаратилган тадбирларни амалга оширмоқдалар.

1971—1972 йилларда меҳнат шароитларини ва уни муҳофаза қилишни яхшилаш тадбирлари учун 68 миллион сўмдан кўпроқ маблағ ишлатилди. 1973 йилда меҳнатни муҳофаза қилиш ва саноат санитарияси соҳасидаги илмий тадқиқот ва конструкторлик ишларини ўтказишга салкам 800 минг сўм сарф қилинди. Қурилаётган тадбирлар натижасида кейинги йилларда тармоқ корхоналарида меҳнат шароитлари, ишлаб чиқариш биноларининг санитария-техника ҳолати яхшиланди, ишлаб чиқаришда майиб бўлиш ва касбий касалликларга чалиниш камайди.

Шу билан бирга, министрликнинг корхоналар ва ташкилотларида қонун нормаларини жиддий равишда бузиш ҳоллари ҳамон учраб турганлигини, бу эса ёш ишчилар, инженерлар ва техникларнинг меҳнатидан фойдаланиш самарадорлигини чеклаб қўяётганлигини депутатлар қайд этишди. Айрим раҳбарлар ёш ишчилар ва мутахассисларнинг ўзига хос қизиқишларини унчалик тўлиқ ҳисобга олмаётирлар, уларнинг соғлиғини сақлаш, меҳнат ва дам олиш режими тўғрисидаги қонун нормаларига риоя этиш, қонунларнинг ёшларга имтиёз беришни кўзда тутган талабларини бажариш тўғрисида баъзан дуруст ғамхўрлик қилмаётирлар.

Балоғатга етмаган ёшларни ишга қабул қилиш ва уларнинг меҳнатини ташкил этишда қонунларни бузиш ҳолларига ҳали ҳам йўл қўйилмоқда.

Айрим корхоналарда ва ташкилотларда 18 ёшга етмаган йигит ва қизлар аввал медицина кўригидан ўтказилмай ишга қабул қилинмоқда, уларга навбатдаги йиллик, шунингдек қўшимча отпускаларнинг берилиши устидан контроллик яхши йўлга қўйилмаган. Еш мутахассисларни ўзлари олган ихтисосга мувофиқ иш билан таъминлашда ҳам қонунларни бузиш фактлари учраб турибди.

Меҳнаткашлар депутатларининг айрим маҳаллий Советлари ёшларнинг меҳнати тўғрисидаги қонуннинг бажарилишини контроль қилиш, бу қонунларни бузишни келтириб чиқараётган сабабларни чуқур ўрганиш масалаларига етарли эътибор бермаётирлар. Прокуратура органлари ёшларнинг меҳнати тўғрисидаги қонунларга қандай риоя этилаётганлиги устидан назоратни лозим бўлган даражада таъминламаётирлар.

Комиссиялар СССР Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати министрлигига, бошқа манфаатдор министрликлар ва идораларга шу тармоқларнинг корхоналари ва ташкилотларида ёшларнинг меҳнати тўғрисидаги амалда бўлган қонунларга қатъиян риоя этилишини таъминлайдиган қўшимча чораларни кўришни тавсия этдилар.

Комиссияларнинг мажлисида СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг раиси А. П. Шитиков ва СССР Олий Совети Миллатлар Советининг раиси Ё. С. Насриддинова иштирок этдилар. (ТАСС).

ТЕЗ ВА СОЗ ҚУРАЙЛИК

Ўзбекистон ССР қурилиш ва монтаж министрликлари ҳамда идоралари томонидан 1974 йил январь-февраль ойида пудрат қурилиш-монтаж ишлари планининг бажарилиши тўғрисида

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — январь-февраль ойи планининг бажарилиш проценти, иккинчи стун — 1974 йилнинг январь-февраль ойида қилинган иш 1973 йилнинг шу давридагига нисбатан процент ҳисобида.

Қурилиш министрлиги	95	99,91
Қишлоқ қурилиши министрлиги	92	106
Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги	106	100,2
Узколхозстрой	100,8	106
«Главташкентстрой»	102	102
Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги	92	113
Узглавводстрой	104	109
Автомобиль йўлларини қуриш ва ишлатиш министрлиги	108	106
«Главсредазирсовхозстрой» (Ўзбекистон территорияси бўйича)	100,6	107

Умуман республикада 1974 йил январь-февраль ойларида давлатнинг марказлаштирилган капитал маблағлари — 1973 йилнинг январь-февраль ойларидагига нисбатан 24 процент кўп ўзлаштирилди, қурилиш-монтаж ишлари 25 процент кўп бажарилди.

• • •

Март — тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи йилидаги биринчи кварталнинг сўнгги ойи. Қурилиш ва монтаж ташкилотларининг барча куч-ғайрати биринчи кварталдаги қурилиш-монтаж ишлари планини ҳамда ишлаб чиқариш қувватларини, уй-жой ва маданий-маиший объектларни муддатидан олдин ишга тушириш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажаришга қаратилиши лозим.

Бугун Халқаро хотин-қизлар куни — 8 Март. Навбаҳорнинг илк байрами. Меҳрибон оналаримиз ва опа-сингилларимизнинг бахт байрами. Октябрь шарофати билан бугун улар халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида эркаклар билан ёнма-ён туриб меҳнат қилмоқдалар. Эл-юрт фаровонлиги учун бир сафда туриб курашмоқдалар.

Эркин меҳнат хотин-қизларимизнинг битмас-туганмас истеъдодини очиб юборди. Улар орасидан номи Иттифоққа машҳур олимлар ва ишчилар, деҳқонлар ва фан арбоблари, санъаткор, ва мураббийлар етишиб чиқди. Биз улар билан, уларнинг ижодий ва самарали меҳнати билан беҳад фахрланамиз.

Бугун биз шундай шавкатли аёлларимиздан бир нечаси ҳақида ҳикоя қиламиз.

ИЛҒОР ИШЧИ

ДОВРУҒ

Республикамиз бўйлаб тўққизлар ташаббуси кенг қанот ёймоқда. Ҳамманинг тилида уларнинг довруғи. Саноат, қурилиш ва транспортимизнинг тўққиз марди-майдони шу беш йиллик ичида келгуси беш йиллик топшириғини ҳам ошириб бажаришга қарор қилди. Ватанпарварлик ҳаракати Ўзбекистон матбуоти саҳифаларида қайта-қайта тилга олинмоқда.

Тўққиз саноатчининг ташаббуси эълон қилиниб, уларнинг фотосуратлари босиб чиқарилган газета номерини эсдалик учун сақлаб қўйганман. Унинг биринчи саҳифасида умумхалқ мусобақасининг карвонбошиси бўлган тўққиз беором қалб эгалари дадил боқиб туришибди. Бу кишилар орасида менга ҳамшаҳар бўлган СССР Олий Советининг депутати Дилора Тошпўлатова ҳам бор.

Дилора эа қизи. Уни кўрган, лекин гаплашиб суҳбатлашмаган киши қотмагина бу ишчи қалбида шунчалик ўт борлигини тасаввур этиши қийин. Ваҳолонки унда букилмас ирода, мардлик, ғайрат, матонат сингари инсон учун энг муҳим бўлган барча фазилатлар мужассамлашган. Дилоранинг номдорлигини, обрў-эътиборлилигини шундан деб биламан.

Менга ҳамкасб, дилкаш бўлган Дилора Тошпўлатова кундан-кунга куч йиғиб бораётган қудратли ҳаракат ташаббускори бўлгунча фахрли йўлни босиб ўтди. У бошлаб берган намунали ҳаракатлар, амалга оширган хайрли ишларини санаб адоғига етиш қийин.

Кечагидек эсимда. 1971 йил арафаси эди. У тўққизинчи беш йиллик шахсий планини уч ярим йилда бажариш юзасидан ташаббус бошлади. Ҳаракат жуда кўп ишчилар томонидан маъқуллаб кутиб олинди. Унинг ўзи беш йилликни икки йил-у тўққиз ойда адо этиб, ғалаба рапортига имзо чекди. Уч ёш ишчига касб ўргатди. 1972 йилда эса ҳамма ишчиларни меҳнат унумдорлигини ошириш, саккиз соатли ишни етти соатда адо этиш мусобақасига чақирди. Моҳир йигирувчи иш тажрибаси ҳақида, касбни пухта эгаллаш, кўплаб машинани бошқариш ҳақида суҳбатлар ўтказиб туради, катта йиғинларда сўзлаб беради.

Менинг комбинатга келишим, иш ўрганиб ҳурмат топишимда ҳам Дилоранинг ҳиссаси бор.

Дилора Тошпўлатова эришган натижалар биз учун орзу чўққисидир. Биз номи республикамизга танилган, ташаббусини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети маъқуллаган йигирувчининг йўлини маҳкам тутиб бормоқдамиз.

Зарифа ТИЛЛАБОЕВА,
Наманган шойи ва костюмбоп газламалар комбинати ишчиси, шаҳар Совети депутати.

УСТА ПАХТАКОР

ТАЪЗИМ

Бир йил бўлди. Хотин-қизлар байрамини нишонлагани тўплангандик. Ўтириш жуда қизиб кетди. Ҳар ким кўнглидагини айтсин, дедик. Биров садоқатдан сўзлади, биров шеър ўқиди, биров ўтмишдан лавҳа айтиб берди. Яна биров «фаровон ҳаётдан миннатдорман», деди. Роса чақчақлашдик. Навбат Мақсуда Умаровага келди. Ҳаммамиз унинг оғзига қарадик. У кутилмаганда:

— Ишдан ҳам гаплашайлик, қизлар. Менинг бригадам бу йил Умрхон бригадаси билан мусобақа ўйнайди, — деб қолса бўладими.

Умаровани яхши биламан. Ишчан, ташаббускор бригадир. Уни қишлоқдагина эмас, балки районда ҳам ҳамма ҳурмат қилади. Илгари кетмон билан ном чиқарган. Ғўза чопган, пахта терган, ҳалол меҳнати билан ҳаммани ҳайратга солган. Ким билан мусобақа ўйнаса, ғолиб чиқарди.

У бир неча йил қишлоқ Советига раислик ҳам қилган. Эл ғамини еган. Қишлоғимизнинг ободонлиги учун курашган. 24 йилдирки, Мақсуда Умарова бригадир. У бригадирликнинг ҳавосини олган. Бригада аъзолари билан жуда аҳил, худди опа-сингил, ака-укадек иноқлашиб кетган. Умарованинг бригадаси доим илғорлар даврасида. План тўлмаган йил йўқ. Ҳосилдорликда ҳеч қайси бригада уникидан ўтолмаган.

У фақат бригадага раҳбарлик қилиш билангина кифояланиб қолмайди. Колхоз правлениесининг аъзоси сифатида ҳам тиним билмайди. Умарова бир неча марта район Советига депутат қилиб сайланган. Ўтган конференцияда Мақсуда Умарова райком аъзоси қилиб сайланди.

Ҳавасимиз келади, унга. Ғайратига, ишчанлигига тан берамиз. Ана шундай машъал бригада билан мусобақа ўйнаш биз учун катта шараф. Кўпчиликнинг олдида қўл олишдик. Биз ҳам бўш келмадик. Астойдил ишладик.

Мусобақа яхши самара берди. Умарова бригадаси 1973 йилда 87 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 43 центнердан хирмон кўтарди. Планга қўшимча 133 тонна пахта топширди. Мусобақада Умарова бригадаси ютиб чиқди. Бизнинг бригадамиз гектаридан 37,2 центнердан ҳосил олди.

Партия ва ҳукуматимиз Мақсуда Умарованинг хизматларини муносиб тақдирлади. Меҳнат Қизил Байроқ ордени, Ленин ордени билан мукофотлади. Ўтган хўжалик йилида унга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди. Кўксига Ленин ордени билан «Олтин юлдуз» медали тақиб қўйилди. Бундан биз жуда-жуда хурсандмиз.

Умрхон МАМАТХОНОВА,
Андижон область, Пахтаобод районидаги Ёқубов номли колхознинг бригада бошлиғи.

МАШҲУР ОЛИМА

КАМОЛОТ

Ҳаммаёқда баҳор нафаси. Бирбиридан серфайз, тароватли кунлар ўтмоқда. Гулгун хотин-қизларимиз юзида ёрқин табассум. Улар бирбирларини самимий табриклашган, сиҳат-саломатлик, муваффақият тилашган. Буларнинг ҳаммаси 8 Март —халқаро хотин-қизлар байрами шарофатидан.

Шундай қувончли, ҳаяжонли дамларда меҳрибон волиданг — онанг, опа-сингилларинг қатори азиз устозларинг, ҳамкасаба дугоналаринг ёдингга тушади.

Беш ҳарфдан иборат «устоз» сўзида қанчадан-қанча маъно яширингани кўпчиликка аён. Ҳа, ҳар бир шогирднинг камолоти, парвози кўп жиҳатдан устозга, унинг маҳорати ва таълим-тарбиясига боғлиқ. Шу ўринда мен устозим, профессор Назима Деҳқонхўжаевани бугунги улкан байрам билан чин қалбимдан табриклар эканман, уни чуқур ҳурмат билан тилга оламан.

Номи жаҳоннинг йирик медик олимлари қаторига қўйилган Назима Абдуллаевна медицина фанида катта кашфиёт яратди. Америка олимларидан етти йил аввал дунё тиббиётида биринчи бўлиб лямблийнинг тўқима формасини топди. Лямблий тўқима ичига кирмайди, у касаллик чақирмайди, лямблиоз юқумли эмас, деган ғоянинг нотўғри эканлигини асослаб берди. Ўтган йили СССР Министрлар Советининг кашфиётлар ва ихтиро ишлари бўйича Давлат комитети бу кашфиётни рўйхатдан ўтказди. Назима Деҳқонхўжаева медицина фанлари доктори, профессор бўлди. У кўпгина нуфузли илмий советларнинг аъзоси. Лекин шунга қарамай ундан ҳамма камтарликни ўргансам дейди.

Мен ҳам профессор Назима Деҳқонхўжаева раҳбарлигида илмий иш олиб бормоқдаман. Дугоналаримдан Малика Зиёева, Муҳаббат Тўрахўжаевалар ҳам муҳим тадқиқотлар устида изланмоқдалар.

Назима Абдуллаевна ўзининг чуқур билимга эга эканлиги, янгиликка ташналиги билан, ғайрат-шижоати, мақсад сари астойдил интилиши билан бизга шахсий ибрат кўрсатмоқда. Бундай мураббия билан ишлаш кишига завқ, ҳавас бағишлайди. Чунки камолот пиллапоялари сари дадил кўтарилиб бораётганлигингни, бу ишда сенга ҳамдард бўлаётган мустаҳкам таянч борлигини ҳар дақиқада ҳис этиб турасан киши.

Шаҳзода МИНГБОЕВА,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги Тошкент шаҳар 2-клиника шифохонаси илмий ходими.

УЗОҚНИ ЯҚИН ҚИЛИБ...

Республикамизнинг шаҳар ва қишлоқлари қон томирлари сингари туташ телефон тармоқлари билан боғланган. У узоғимизни яқин, оғиримизни енгил қилиб, экономикани бошқариш, иш юритиш сингари шу куннинг энг зарур вазифаларини адо этишда муҳим восита бўлмоқда. Уни бенуқсон ишлатишда эса кўплаб алоқачи ҳамда ремонтчилар жонкуярлик кўрсатмоқдалар.

Тошкент шаҳар телефон тармоғи хизматчилари — катта электр механик Надежда Алексейчук ва монтёр Назира Алимуҳамедовалар ана шулар жумласидандир. Улар ўз касбларининг устаси эканликлари, вазифаларини сидқидилдан адо этишлари туфайли коллективнинг ҳурмат-эътиборини қозонишган. Надежда Алексейчукнинг бу соҳа билан боғланганига роппа-роса 30 йил бўлди. Оддий шогирд бўлиб келган эди. Катта монтёр даражасига кўтарилди. Назира Алимуҳамедованинг ремонт бюросига қадам қўйганига эса ўн еттинчи йил кетяпти. Абонентлар билан ҳушмуомала, телефон эгаларининг фикр-мулоҳазаларига астойдил эътибор берувчи монтёр ўз участкасидаги телефонларнинг бенуқсон ишлашига эришмоқда.

Яқинда кутилмаган ҳодиса рўй берди. 600 симлик кабель узилиб қолди. Анчагина хонадон, ташкилот ва муассасаларда телефон алоқаси тўхтади. Сим узилган жойни қидириб топиш ва қайта улаш озмунча ташвиш эмас. Шошилиш керак. Сайёр ремонт бригадасини кабель узилган жойга юбориш билан бирга телефон алоқасини вақтинча айланма линия орқали йўлга қўйишга қарор қилинди. Назира Алимуҳамедова билан Надежда Алексейчук икки смена давомида аппаратлар ёнидан жилишмади. 600 та телефон сими эскисидан олиниб, янги линияга уланди. Ҳар бир сим ўз номери бўйича қўрғошин билан пайвандлаб чиқилди. Телефон алоқаси жуда қисқа муддатда қайта тикланди.

— Уларнинг меҳнат фаолиятидан бундай ибратли мисолларни кўплаб келтириш мумкин, — дейди Тошкент шаҳар телефон тармоғи бошлиғи Эдуард Сериков. — Бу икки монтёр ҳар бир ишда бошқош ва жонкуяр. Алимуҳамедова билан Алексейчук шу кеча-кундузда ўтказилаётган телефонлар текширувида ҳам актив иштирок этмоқдалар.

Суратда: Надежда Алексейчук ва Назира Алимуҳамедова.

БУГУН ХАЛҚАРО ХОТИН-ҚИЗЛАР КУНИ

ҲАЁТИМИЗ МЕЪМОРЛАРИ

ФАКТЛАР... РАҚАМЛАР...

● СССРнинг барча аҳолиси орасида хотин-қизлар 133,6 миллион кишини ёки бутун аҳолининг 53 процентдан кўпроғини ташкил қилади.

● Мамлакат халқ хўжалигидаги ишчилар ва хизматчилар орасида хотин-қизлар 51 процент, саноатда 48 процент, қишлоқ хўжалигида 45 процентдир.

● СССРда мутахассис хотин-қизлар йилдан-йилга кўпаймоқда. Уларнинг сони ҳозир 11,2 минг кишидан ошади. Халқ хўжалигида ишлаётган олий ва ўрта махсус маълумотли барча гражданларнинг 59 проценти хотин-қизлардир. Мамлакатимизда ҳар учта инженернинг бири аёллардан бўлиб, қишлоқ хўжалиги мутахассислари орасида улар 46 процентни ташкил қилади. Жуда кўп аёллар саноат корхоналарига, колхоз ва совхозларга бошчилик қилмоқдалар, цех, бўлим, завод лабораторияси бошлиғи бўлиб ишламоқдалар.

● Хотин-қизлар техника ижодиётида актив қатнашмоқдалар. Бутуниттифоқ ихтирочилар ва рационализаторлар жамияти аъзолари орасида хотин-қизлар қарийб 1,5 миллион нафарга боради. Иттифоқдош республикаларда юздан ортиқ аёлга Хизмат кўрсатган ихтирочи ва Хизмат кўрсатган рационализатор фахрий унвони берилган.

● Ҳар тўрт врачдан учтаси аёллардир. Ўқитувчилар орасида эса аёллар 71 процентни ташкил қилади. Одил судлов органларида халқ судьяларининг деярли учдан бир қисми ва халқ маслаҳатчиларининг қарийб ярми хотин-қизлардир.

● Иттифоқдош ва автоном республикаларнинг маҳаллий советларига бўлиб ўтган сўнгги сайловларда1 миллион 39 минг аёл ёки барча депутатларнинг 47,4 проценти аёллардан сайланди. Саккизинчи чақириқ СССР Олий Советига сайланган депутатлар орасида 463 аёл бор. Улар барча депутатларнинг 31 процентини ташкил қилади.

● Уч миллиондан ортиқ хотин-қизлар Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг аъзоси, 17 миллиондан кўпроқ қиз комсомол аъзосидир.

● Ватанимиз ўз қизларининг коммунистик қурилишдаги меҳнат зафарларини юксак қадрламоқда ва муносиб нишонламоқда. Халқ хўжалиги ва маданиятининг барча соҳаларида эришган муваффақиятлари учун 1,5 миллион аёл СССР орден ва медаллари билан мукофотланган, 4 мингдан ортиқ аёлга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилган.

● Оналар СССРда бутун халқнинг меҳр-муҳаббати билан қуршаб олинган. 150 мингдан ортиқ онага «Қаҳрамон она» фахрий унвони берилган. (ТАСС).

Шоҳида Толипова Тошкент шаҳар Октябрь районидаги 45- мактабда 16 йилдан буён муаллимлик қилади. У касбига ихлос қўйганлиги, ўз вазифасини сидқидилдан адо этаётганлиги туфайли ўқитувчилар коллективининг ҳурматини қозонган. Суратда: Шоҳида Толипова 1-«а» синфи ўқувчилари билан. Пастдаги суратда эса Бухоро ип газлама комбинатининг илғор ишчиси Ҳалима Темирова.

А. Тўраев фотолари.

ҚИЗЛАР ДАФТАРИДАН

БАХТИМ ЮЛДУЗИ

Инқилобнинг шонли мадҳини,
Зарвараққа ёзди бу замон.
Инсон топди бахти, қадрини,
Бу иқболдан яшнади жаҳон.
Раҳмат дегум азиз партиям,
Сенга бугун қўшиқ мадҳиям.
Сен туфайли шодман, бахтиёр,
Сен туфайли толе менга ёр.
Андуҳ нима билмасман букун,
Сен туфайли юзларим гулгун.
Қувончимдан ял-ял ёноқлар,
Бахтим юлдуз каби чарақлар.
Октябрим, порлоқ қуёшим.
Сен туфайли
кўкларда бошим.

Ҳакима ҲАСАНОВА,
Самарқанд.

ОНАЖОН

Вақт ўтиб боради тушлик чоғидан,
Лаби пиёлага тегмасдан ҳали:
«Бир ҳўплам ичсайди чой
қайноғида», —
Деб она пойлади фарзанди йўлин.
Билса ҳам қизининг келин
тушдида.
Тўкин дастурхонда меҳмон
эканин,
Учоқнинг қўрига қўяр насиба,
Бўлмаса, татирми таом егани?
Тонг чоғи сафарга чиқмоқ бўлса
ҳам,
Қизгина бемалол ухлар, хойнахой,
«Тинч-омон бориб кел бахтимга,
эркам», —
Деб она қоқ тундан қайнатади
чой.
Тўймам сенинг ҳар сўзингни
тинглаб,
Қадамим изингда қўйганимда
ҳам.
О, она, онажон сенинг қалбингла,
Барча одамларга боқмоқ истайман.

Муҳтарама УЛУҒОВА,
Фарғона.

ЖАСОРАТ

Ҳар гал қўлимга қалам ушлаганимда, бахтимдан ёниб сўзлаганимда йўл бошида турган улуғ кишиларни ҳурмат билан эсга оламан. Негаки, улар қурол ушладилар, биз эса қалам. Бизнинг бахтли, безавол яшашимиз учун улар беҳад захмат чекдилар. Биринчи чекист ўзбек аёли, биринчи революция чавандози бўлган табаррук онахонимизга ҳурмат-муҳаббат изҳори учун қўлимга қалам олдим.

Бўронли йиллар даҳшатини кўпинча тарих ва тазкира китобларини варақлаб биламиз. Лекин, кураш йўлларининг ҳар сонияси, ҳар бир одимини, ҳар бир нафасини эслатувчи жонли тарих, жонли энциклопедия бўлган оналарнинг ҳикоясини тинглаганимизда-чи... туғёнлар, ҳаяжонлар тўлқинини ичра ҳаёлга толамиз. Негаки, бу йўллар оташли, чақинли... Бу йўллар бўронли, суронли йўллар. Қаршимизда ўша даҳшатли бўронларни енгиб ўтган, янги тузум пойдеворига биринчилар қаторида ғишт қўйган аёл ўтирибди. Кумушдай сочларининг ҳар толаси бир инсоннинг табаррук умр йўлига тенг. У гўдаклик чоғлариданоқ она тупроқ, азиз Ватани учун жанг йўлига кирди. Йиллар унинг гўдаклигини ҳам, соҳибжамол ўсмирлик, етук балоғат ёшини ҳам жанглар гирдобига ўради. Замон ундан кўп нарсаларни талаб қилди, бир дафъа бўлса ҳам сокин қолишга, тин олишга қўймади. Бахтни у бахтсизликлар кечиб, озодликни у қонли курашлар, ўқлар сели остидан кезиб излади. Чавақланган, дорга осилган, қудуқларга ташланган дугоналари, қуролдош дўстлари бошида йиғлай-йиғлай эрк учун жанг қилди. У она юрт олдидаги фарзандлик бурчини юз, балки икки юз фойиз адо этгандир. Йиллар карвони ўтиб, довуллар тинди... Энди у она-Ватан онаси, эл-юрт онаси. Ҳурмат, эъзозга лойиқ она. Онанинг ҳаёт йўлини ҳикоя айламоқ учун соатларни кунларга, кунларни кечаларга уламоқ керак. Биз бу кун зарварақли умр китобидан баъзи саҳифаларнигина варақлаймиз, холос...

Эшитган бўлсангиз, Андижонда тарихда машҳур Гултепа номли бир қишлоқ бор. Шоир Заҳириддин Бобир кўп мамлакатларнинг неъматини тотган-у, ўзи туғилган қишлоқ Гултепанинг умрбоқи қовунига ўхшатолмаган экан. Гултепада 1904 йилнинг 8 мартида камбағал Муҳаммад Карим оиласида қиз туғилди. Унга яхши ният билан Гулхайри деб исм қўйдилар. Гулхайри чаманлардаги энг нафис, хушбўй гулнинг номи. Гулхайри 11 ёшга тўлган чоғларини ундай эслайди: 7 нафар ака-сингил эдик. Атиги бир жуфт пойафзалимиз бўлганидан опаларим билан навбатма-навбат кийиб меҳмонга борардик...

Табиат Гулхайрига беадад ҳусн, сарв қомат ҳадя этган эди. Кунларнинг бирида тунда уни босмачилар олиб қочадилар. Қиз қўрбоши хизматкорлигида босмачиларнинг бисотидаги бир буюмдай тоғма-тоғ саргардон бўлди. Уни хоинликка ундайдилар. Бош тортган шаддод қизни бозор ўртасига дор тикиб осмоқчи бўлиб турганларида қизил аскарлар қутқаради. Шу тариқа Гулхайрининг жанговарлик ҳаёти бошланди. Қизил аскарларнинг катта шинелига ўралиб олган қиз партиянинг уезд комитетида хат ташувчи бўлиб юрди. Уезд комитетининг инструктори Мария Кузнецова Ленин йўлланмаси билан келган биринчи рус аёлларидан эди. Рус аёли ўзбек қизини бағрига олди, уни қалбига инқилоб, Ленин тушунчаларини сингдирди. Ўзбек қизи ўшанда ўзига ягона, қатъий йўл танлаганди: — Менинг бирдан-бир ёруғ йўлим — бу большевиклар йўлидир... Қизил аскарлар уни ўз сафларига қабул қилдилар. Гулхайри эмас, Роза деб атай бошладилар. Роза Назирова от чопишга ҳам жуда моҳир эди. У отлиқлар армиясида хизмат қила бошлади. Эгнида шинель, бошида қизил аскарлар қалпоғини бостириб кийиб олган бу солдат ўзбек аёллари ўртасидан чиққан биринчи солдат, биринчи революция чавандози эди. 1919 йилда комсомол-ёшлар союзи ташкил қилинди. Союзнинг биринчи аъзолари, ташкилотчилари қаторида Роза Назирозага ҳам учинчи номерли билет топширилди. У комсомол уезд комитетининг инструктори ҳам эди. Роза опа жанговар дўстларини шундай хотирлайди: № 1-билет эгаси, комсомолнинг биринчи аъзоси, ташкилотчиси, масъул котибимиз Муқим Ёрмуҳамедов эди. Унинг жийрон қашқа оти бўларди. Биз отга миниб қишлоқма-қишлоқ ташвиқот ишларини олиб борар, комсомол ячейкаларини ташкил қилардик. 1922 йилнинг охирида даҳшатли воқеа юз берди. Қишлоқда мажлис ўтказардик. Босмачилар босди. Мен яширин йўл билан ЧКга хабар бериш учун чопдим. Қайтиб фожианинг устидан чиқдим. Комсомол сафига янги қабул қилинган Муқим Ёрмуҳамедовни босмачилар ваҳшийларча чавақлаб ташлаган эдилар...

Йигитни Каттақўрғондаги ўртоқлик мозорига қўйдилар. Роза Назирова қуролдош дўстининг қабри устида мотам саро бош эгди, унсиз йиғлади. Бу унинг юрагига ботган биринчи алам тоши, биринчи асаб дарзи эди... Бу алам тоши, бу оғир йўқотиш аёл қалбининг аллақаерларида журъатсиз ётган — ҳақсизликка исён туйғуларини туғёнга солди. У қуролдош дўстининг қўлидан уриб туширилган қуролни ҳам елкасига олди. У сочларини маҳкамроқ турмаклаб, солдатлик қалпоғи остига яширди, камарини қаттиқроқ боғлади. Энди у ЧК махсус бўлимининг ходими сифатида қишлоқ сўқмоқларида, маҳаллаларда гоҳ кимсасиз қолган йўқсил бола, гоҳ бели майишган кампир қиёфасида пайдо бўларди. Разведка ишида ЧК кўпинча Розанинг ўткир нигоҳи, зеҳни, чаққонлигига, ақл, хотира кучига ишонар, таянарди. Уни гоҳ Жиззах йўлларида, гоҳ Қарши чўлларида асо ушлаб кетаётганини кўришарди. У олиб келган маълумотлар ғоят қимматли, ғоят муҳим бўларди. Шунинг учун ҳам босмачилар бу ақлли бошга тилладан тош қўйдилар. Уни тутиб келтиришга журъат этган босмачини катта пуллар кутарди. Лекин ўлим хавфи, йигитликка иснодни ўйлагач, ҳеч қайси йигит бу ишга журъат этолмасди. Одамлар ўртасида афсона тарқалди, — бу аёл комсомол ҳам, чекист ҳам эмас, у қандайдир сеҳргар, енгилмас кучдир. Унинг тенгсиз ҳусндорлигини кўрган художўй босмачилар гоҳо уни фаришта бўлса керак дейишарди ҳам. Лекин у фаришта ҳам, енгилмас сеҳргар ҳам эмас, оддий ўзбек қизи — 13-ўқчи дивизиянинг жангчиси эди.

1922 йил кузида Хатирчи қишлоғида Анвар подшо бандаси яширинча навбатдаги ҳужумга тайёрланарди. Бу энг ашаддий, энг ёвуз босмачилар шайкаси саналарди. Ёш чекист аёл қишлоққа яширинча кириб борди. Бундай кезлар у қабристонлардаги эски гўрлар ичида тунашдан ҳам қўрқмасди, чўчимасди. Аёл шу тариқа уч кун тунаб, босмачиларнинг ҳужум кунини аниқлади. Маҳаллий қишлоқ бойи 450 та отни босмачилар учун сақлаб қўйганини ҳам билиб қайтди. Ҳарбий команда бригадири Иван Ефимович Петров аёлнинг елкасига қўлини ташлади, пешонасидан ўпди. Бу — баҳодир ўзбек аёлига ҳурмат, миннатдорлик ифодаси эди. Анвар подшо шайкаси бутунлай қўлга олинди, 450 от ҳам қизил аскарлар хизматига ўтди.

Совет ҳокимияти учун олиб борилган энг оғир жангларда, энг масъулиятли участкаларда аёл қизил аскарлар сафида эди. Бухоро амирига қарши тузилган 360 кишилик отлиқлар дивизияси сафида биргина аёл эркаклар кийимида борди. Зирабулоқ—Кармана орқали Когонга Фрунзе ихтиёрига бораётган, сўнг Қарши дарвозаси орқали Бухоро амирлигига юриш бошлаган йигитларнинг қўшиғига биргина нозик овоз жўр бўлиб борарди. Бу — Гулхайрининг овози эди. Қизил аскарлар сафида қошлари қалдирғоч қанотидай, киприклари найзадор, лаблари ғунчадай, қирра бурунли гўзал оҳуга ҳеч ким ножўя сўз айтишга, ёхуд ҳазил қилишга ботинолмасди...

Бухоро амирлигига ҳужум бошланди. Хон аркига биринчилар қаторида Гулхайри ҳам кириб борди. Аёлда... Гулхайри жангу-жадал кетиб турган ўша сонияда ҳам аёллигини унутмади. Хон аркидаги хазинадан бир дона тилла узукни олиб бармоғига солди, пуштиранг ҳарир рўмолга зумгина суқланиб, сўнг уни елкасига ташлади. Аёл-да!... Шу нозик қалб, шу эзгу юрак ахир не-не даҳшатларга ҳам тик қарашга, бардош беришга куч топа олди ўзида. Аёл-да, тоғлар бардоши-ю, шабнамлар нозиклиги мужассам унда.

1923 йиллар... Каттақўрғонда у Будённий дивизиясида разведкачи эди. Муллақаҳҳор қўрбоши, Омонтош, Бо-

Бизнинг календарь

АФСОНАВИЙ ҚАҲРАМОН

(СЕРГЕЙ ЛАЗО ТУҒИЛГАН КУННИНГ 80 ЙИЛЛИГИГА)

Сергей Лазо 1894 йилда собиқ Бессарабия губерниясининг Пятерри (ҳозирги Лазо) қишлоғида дунёга келди. Ёшлигидан деҳқончилик билан шуғулланган Сергей 1916 йилда чор ҳукуматининг армиясига чақирилиб, Красноярскдаги запас полкка жўнатилади. Лазонинг большевик революционерлар билан яқин алоқаси туфайли унинг дунёқарашида кескин ўзгариш рўй берди. Шунинг учун ҳам Россияда февраль буржуа революцияси ғалаба қозонгач, Сергей Лазо Красноярск ишчи ва солдат депутатлари Советининг, кейинроқ эса Губерния ишчи, деҳқон ва солдат депутатлари Совети ижроия комитетининг аъзоси сифатида танилиб, Красноярск, Иркутск, Забайкалье ва Узоқ Шарқда Совет ҳокимиятини ўрнатиш учун мардонавор кураш олиб борди.

Маълумки, Улуғ Октябрь социалистик революциясидан сўнг, ўзининг Россиядек ташқи бозоридан маҳрум бўлган, капитализм умумий кризисининг гирдобига тушиб қолган барча империалистик давлатлар ёш Совет давлатини бўғиб ташлаш ниятида бутун имкониятларини ишга соладилар. Жумладан, Америка ва Япония империалистларининг Узоқ Шарқдаги агрессив планлари ҳам Совет давлатининг кенг ва бой территорияларини, нефть, руда ва мўйнага бой, стратегик жиҳатдан қулай ўрин тутган Узоқ Шарқ, Камчатка ҳамда Сахалинни босиб Япон ва Америка қўшинлари Приморье Амур, Забайкалье областларига бостириб кириб, у ердаги Совет ҳокимиятини мисли кўрилмаган ваҳшийлик билан тугатдилар ва бир неча оқ гвардиячи «ҳукумат»ларини тузишга муваффақ бўладилар.

Сергей Лазо каллакесар ва жаллодларга қарши кураш отрядларининг бошлиғи эди. 1918 йилнинг баҳорида ергей Лазо қўмондонлигидаги Забайкалье фронтининг қўшинлари атаман Семёновнинг босмачилар тўдасини тор-мор этгач, Лазо коммунистлар партияси сафига қабул этилди. 1919 йилдан бошлаб у Приморьедаги партизан отрядларига қўмондонлик қилиб, Узоқ Шарқнинг барча ерларида япон ва америка интервентларига қарши курашни авж олдириб юборди. 1919—1920 йилларда эса Узоқ Шарқ ўлка партия комитетининг аъзоси бўлган Сергей Лазо босиб олинган ерларда япон империалистларига қарши олиб борилаётган яширин курашни бошқариб борди.

1920 йилнинг январида Коммунистик партиянинг Узоқ Шарқ комитети босқинчилар ҳокимиятини ағдариб ташлаш учун ялпи қуролли қўзғолонга тайёргарлик кучайган бир вақтда Сергей Лазо раҳбарлигида тузилган Ҳарбий-революцион штабнинг аҳамияти жуда катта бўлди. Ҳарбий-революцион штабнинг раҳбарлигида Владивостокда, унинг атрофидаги темир йўл станцияларида қуролли қўзғолон бошланиб, большевиклар бошчилигидаги Приморье область Муваққат ҳукуматини тузишга муваффақ бўлинди. 1920 йилнинг январида Красноярск ёнида Колчакнинг асосий кучлари тор-мор этилгач, Лазо Приморье область Ҳарбий Советининг раислиги лавозимига кўтарилади. Шундан сўнг, Сергей Лазо партизанлар отряди ичида зўр ташкилотчилик ишларини олиб бориб, Благовещенск, Хабаровск ва Амур областларини интервентлардан озод қилиб, у ерларда Совет ҳокимиятини ўрнатишда ҳамда семёновчиларни Верхнеудинскдан ҳайдаб чиқаришда ажойиб қаҳрамонлик кўрсатди. Натижада Америка қўшинлари Узоқ Шарқдан чиқиб кетишга мажбур бўладилар. Бироқ япон империалистлари ўзлари босиб олган территорияларни сақлаб қолишга уриниб, 1920 йилнинг 4 апрелидан 5 апрелига ўтар кечаси Владивосток, Хабаровск, Никольск-Уссурийск, Спасск гарнизонларига ва Приморьедаги бошқа шаҳарларнинг гарнизонларига ҳужум қилиб, коммунистларни оммавий тарзда қамоққа оладилар. Жумладан, Приморье область Ҳарбий Кенгашининг раиси С. Г. Лазо, унинг энг яқин сафдошларидан В. П. Сибирцев ва А. Н. Луцкийларни қўлга тушириб, уларни ваҳшийларча қийнаб, Муравьево-Амурская (ҳозирги Лазо) станциясида паровоз ўтхонасига тириклайин ташлаб ўлдирадилар.

Узоқ Шарқда Совет ҳокимиятини ўрнатишнинг атоқли ташкилотчиси, партизанларнинг машҳур раҳбари, коммунист, ажойиб ҳарбий саркарда, гражданлар урушининг афсонавий қаҳрамони Сергей Георгиевич Лазо барчанинг дилида абадий яшайди.

Э. ҒУЛОМОВ.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

ДАМАШҚДА ҚАБУЛ

ДАМАШҚ, 7 март. (ТАСС). СССРнинг Сурия Араб Республикасидаги элчиси Н. А. Мухиддинов Дамашқда визит билан келган КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико шарафига қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида Сурия Араб Республикаси Бош министрининг ўринбосари, ташқи ишлар министри Абдул Ҳалим Ҳаддам, бошқа министрлар, араб социалистик уйғониш партияси, Сурия прогрессив миллий фронти раҳбарлигининг аъзолари, халқ кенгашининг депутатлари, Дамашқдаги элчихоналар ва миссиялар бошлиқлари ҳозир бўлдилар.

АНГЛИЯ. Мамлакат жамоатчилиги Вьетнам халқининг Париж битимига қатъий амал қилиш учун курашини қўллаб-қувватламоқда. Прогрессив ташкилотларнинг даъвати билан Лондон марказида митинглар бўлиб, намойишчилар ... Пикетчилар Сайгон маъмуриятининг бебошлигига қарши норозилик билдириб, барча сиёсий маҳбусларни дарҳол озод этилишини талаб қилмоқдалар. Суратда: Лондон меҳнаткашларининг пикети.

ТАСС фотохроникаси.

МУЖИБУР РАҲМОННИНГ ДАЪВАТИ

ДАККА, 6 март. (ТАСС). Бангладеш бош министри Мужибур Раҳмон Даккадаги шаҳридаги оммавий митингда сўзга чиқиб, Жанубий Осиё кичик қитъасидаги давлатларни тинч-тотув яшашга чақирди.

Бош министр Покистоннинг яқинда Бангладеш Халқ Республикасини таниганлигини табриклаб, бу қадам ҳар иккала мамлакат ўртасидаги дўстона муносабатлар доирасида музокаралар олиб бориш йўли билан Жанубий Осиё проблемаларини ҳал этиш учун имконият яратди, деб айтди.

Мужибур Раҳмон нутқида аҳволга тўхталиб, мамлакат мустақил тараққиёт йўлидан ... йил давомида сиёсат, экономика ва маданият соҳасида ... муваффақиятларга эришганлигини уқтириб ўтди. У Бангладешнинг ватанпарвар кучларига мурожаат қилиб, уларни порахўрликка, чайқовчиларга қарши курашни кучайтиришга чақирди. Порахўрлар ва чайқовчилар республиканинг иқтисодий тараққиёт йўлидан муваффақият билан олға боришига тўсқинлик қилмоқдалар.

ЭФИОПИЯДА АҲВОЛ

АДДИС-АБЕБА, 6 март. (ТАСС). Эфиопиянинг янги ҳукумати мамлакат қуролли кучлари сафидаги ғалаёнлар муносабати билан 1 мартдан бошлаб Эфиопия пойтахтида жорий этилган комендантлик соатини бекор қилди. Миллий радио шу ҳақда хабар берди. Радио амхар тилидаги эшиттиришида ҳукумат Аддис-Абебанинг марказий турмасидаги маҳбусларнинг аҳволини текшириб чиқиш ва уларнинг талабларини ўрганиш учун махсус комиссия тузишга қарор қилганлигини ҳам хабар берди.

Бу турмада кейинги бир неча кун ичида маҳбуслар орасида ғалаёнлар бўлиб ўтди. Радионинг хабар беришича, бир группа маҳбуслар турмадан қочиб кетишга уринган чоқда улардан бир неча киши ўлдирилган.

ЗАМОН АМРИ

ДЕҲЛИ, 6 март. (ТАСС мухбири). Ҳиндистон парламентининг халқ палатаси Американинг «Эксcон» нефть концерни филиали устидан давлат контроли ўрнатиш тўғрисида ҳукуматнинг қонун лойиҳасини маъқуллади. Ҳиндистондаги чет эл капиталини, айниқса мамлакатда нефть етишмай қолганлигидан фойдаланиб нефть маҳсулотлари нархини ошириб юбораётган «Эксcон», «Калтекс» ва «Барма Шелл» нефть компанияларининг филиалларини национализация қилишни қувватлаш кампанияси бутун Ҳиндистонда кучайиб бораётган бир пайтда халқ палатасининг бу қарори жуда муҳим прогрессив чора бўлди. Ҳукумат доираларига яқин бўлган «Нэшнл Геральд» газетасининг ёзишига қараганда мазкур компаниялар қатъий валюта тариқасида олаётган бир неча ўн миллиард рупия фойда Америка ва Англия банкларига жўнатилмоқда.

Нефть химияси саноати министри Д. К. Варуа қонун лойиҳаси қабул қилингандан кейин парламентда сўзлаган нутқида, бошқа нефть компанияларининг мамлакатда ишлаб турган иккита филиалига нисбатан ҳам яқин орада шундай чора кўрилади деди.

БМТ вакилининг айтганлари

ҚОҲИРА, 6 март. (ТАСС). Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг вакили бу ерда ўтказилган матбуот конференциясида гапириб Синай ярим оролида Миср ва Исроил қўшинлари ўзаро чекинтирилган зонани Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг фавқулодда кучлари ишғол қилганлигини айтди. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг шу зонадаги фавқулодда кучлари составида, деди у, Ирландия, Швеция, Индонезия, Сенегал, Финляндия ва Перу бўлинмалари бор.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● ПРАГА. Социалистик Чехословакияда одатдаги «ўртача» бир кун ичида қанча маҳсулот ишлаб чиқарилади? Статистика бу саволга шундай жавоб берди.

Чехословакия Социалистик Республикасида 24 соат ичида 435 минг тонна кўмир қазиб чиқарилмоқда, 52 минг тонна пўлат эритилмоқда, 660 та янги енгил автомобиллар конвейерлардан тайёр бўлиб чиқиб ўзининг кўп километрли йўлини бошлайди. 2 миллион 210 минг метр ип-газлама, 250 минг жуфт пойафзал ишлаб чиқарилмоқда. Қишлоқ хўжалик мамлакатга бир кунда 6 миллион дона тухум, 12 миллион литр сут бермоқда. Ҳар кун 26 хил номда янги китоблар босилиб чиқмоқда, 468 та янги квартира фойдаланишга топширилмоқда. Ҳар кун 447 та никоҳ тўйи ўтказилмоқда, 755 чақалоқ туғилмоқда.

● ВАРШАВА. Бу йил Совет Иттифоқи Польшага тахминан юз мингта телевизор етказиб беради. Булар орасида рангли ва қора-оқ «Рубин» ва «Электрон» телевизорлари, ихчам габаритли «Юность» телевизорлари ҳам бор.

Польша Халқ Республикасига телевизорлар етказиб бериш тўғрисидаги битим Варшавада Бутуниттифоқ «Машприборинторг» билан Польшанинг «Унитра» ва «Торимэнс» бирлашмалари ўртасида имзоланди.

● НЬЮ-ЙОРК. АҚШ йўлларида бўлаётган автомобиль талофотлари натижасида ҳар ойда минглаб кишиларнинг ёстиғи қуримоқда. Ҳаракат хавфсизлиги миллий кенгашининг берган хабарига қараганда, 1974 йилнинг биринчи ойида АҚШ йўлларида 3 минг 20 киши ҳалок бўлган, 110 минг киши оғир жароҳатланган.

● ДЕҲЛИ. Шу йил декабрь ойидан Ҳиндистон пойтахтида навбатдаги халқаро кинофестиваль ўтказилади. Ҳиндистонда ўтказиладиган бу фестивалга тайёргарлик мақсадида информация ва радио эшиттириш министрлиги ҳузурида махсус комитет тузилди.

● ЯУНДЕ. Африкада сариқ безгак билан оғриш ҳоллари кейинги 20 йил ичида тахминан саккиз баравар кўпайди. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг ёрдами билан ҳозир Африканинг кўпгина мамлакатларида сариқ безгак тарқалишининг олдини олиш ишлари яхшиланмоқда, эмлайдиган пунктлар, сайёр медицина бригадалари ташкил этилмоқда. (ТАСС).

Капитализм иллатлари

ХЎРЛАНГАНЛАР

«Сиз қандай кун кечиряпсиз, — деб сўрадингиз шекилли? Ҳа, бир амаллаб яшаб турибман». — жавоб беради кекса пенсионер аёл Италияда чиқадиган ҳафталик «Мондо» газетасининг журналисти саволига жавоб берар экан. «Агар сўрасангиз, ўлмаснинг куни қабилида ҳоли қудрат кун кечирмоқдаман. Агар ишонсангиз, мен нимаики бор бўлса, ҳаммасини тежаганим-тежаган. Масалан, ҳозирги пайтда мен электр чироғини имкони борича аяб ёқаман. Мен чироқдан жуда иложи бўлмаган пайтлардагина фойдаланаман. Бошқа вақтда эса, чироқ ёқишни хаёлимга ҳам келтирмайман.

Агар билсангиз, одам учун фаслнинг энг машаққатли даври қиш бўлса керак. Бу вақтда ўтин тайёрлаб қўйиш керак, кўмир сотиб олиш зарур, яна қанчадан-қанча ишларни муҳайё қилишга тўғри келади. Булар учун бирталай пул керак. Шунинг учун камроқ харж қилиш учун бу соҳада ўзим учун ниҳоятда қулай тажриба ўйлаб топдим, бутун кун бўйи кўрпа ичига кириб бурканиб ётиб оламан. Шунга минг қатла шукурки, таомни жуда кам истеъмол қиламан. Бутун кун бўйи бир тарелка шўрва-ю, озроққина мева тановул қиламан. Тўғри, шу кунларда нон анча қимматлашиб кетди. Бунинг ҳам иложини топишга тўғри келмоқда.

Ҳар ойда муниципалитетдан 2 минг лира ёрдам олиб турибман. Шу пулдан озроққина қуён гўшти сотиб оламан. Бу менга бир ҳафтага етади. Хуллас бир амаллаб кун кечиряпманда...».

Олтмиш ёшдан ошган бундай ночор кишилар ҳозир Италияда 10 миллион кишига етди. Булар умумий аҳолининг деярли 15 процентини ташкил этмоқда.

Бундан 100 йил аввал эса бундай одамлар 6,5 процентни ташкил этар эди. Шуниси қизиқки, баъзилар Италияда бундай одамларни жамият учун «мудҳиш хавф» деб атамоқдалар. «Жорно» деб аталувчи Милан газетаси масалан шундай деб ёзади: «Бир томондан ҳозир кексалар илгаригига нисбатан узоқроқ умр кўришаётган бўлса, иккинчидан улар ҳар қандай ижтимоий роль ва эътибордан бутунлай четда қолмоқдалар. Улар бутун тарих давомида бунчалик кўпайиб кетишмаган эди. Шу билан бир қаторда жамият учун бунчалик кераксиз бўлиб қолишмаган эди».

Италияда пенсия миқдори яшаш учун сира етишмайди. Бунинг устига ғарбда юз берган иқтисодий кризис туфайли оммавий қимматчилик Италия пенсионерларининг аҳволини янада мушкуллаштириб юборди. Улар коммунал хизматга, квартирага, медицина хизматига ва бошқа тўловларга маблағ тополмаслик натижасида касалхоналардан ва ишга яроқсиз майиблар уйидан бошпана топишга уринадилар.

«Бирор киши бобосига ёки отасига бирор хона топадиган бўлса, дунёда бундан киройи иш йўқдек бўлиб туюлади. Чунки, бундай бахтга жуда кам кишилар муяссар бўлишади» — деб ёзади «Паэзе сера» газетаси, — баъзи ҳолларда ҳатто кекса аъзо бўлган ўз оиласи ҳам ундан қутулишга интилмоқда. Шунинг учун шўрнинг қургур кексалар нуқул касалхоналарга жўнатилиб турилади». Италиянинг даволаш муассасаларидаги беморларнинг тўртдан уч қисми фақат кексалардир, улар йилнинг совуқ ойларида кўпинча шу ерда бир амаллаб кун кечирадилар.

Мамлакатдаги жуда кўпчилик кексалар ташвиш ва алам, ёлғизлик ва хўрлик туфайли руҳий касалликларга дучор бўлмоқдалар. Улар ўзларининг қолган умрларини ақлдан озганларни даволайдиган махсус уйларда ўтказмоқдалар.

Италиянинг психиатрия даволаш муассасаларида ўтказилган тадқиқотлар шуни кўрсатдики, улардаги кекса беморларнинг ярмидан кўпроғи ижтимоий ва оилавий фожиаларнинг қурбони бўлган кишилардир.

Мамлакатдаги кексалар орасида якка-ёлғизликда кун кечираётган кишилар ҳам кўпчиликни ташкил этади. Уларнинг оилалари йўқ. Ҳозирги кунда уларнинг сони бутун мамлакат бўйича 700 минг кишига етиб қолди. Бундай ночор кишилар — энг кичик ҳузур-ҳаловатдан ҳам маҳрум этилган, эътибордан бутунлай четда қолган кексалар аянчли ўлим топмоқдалар, уларнинг дунёдан кўз юмиб кетганликларидан кўпинча ҳеч ким хабар топмай қолаверади.

Қашшоқлик, беморлик, ёлғизлик, хўрлик Италиядаги оғир ҳаёт кечираётган жуда кўп оддий меҳнаткашларнинг бошига тушаётган кулфатларнинг биридир.

С. НОВОСЕЛОВ, (АПН).

МАДҲИ

Ўзбек аёли — биринчи чекист

боёр, Миттиполвон, Ўрмон полвон қўрбошилар биргалашиб Хатирчида бош кўтардилар. Кун ғоят иссиқ, жазирама жануб қуёши тинкани қуритарди. 35 нафар қизил аскарлар уларни қувиб борарди. Қўрбошилар қўлга олинди. Лекин Бобоёр қўрбоши қочиб улгурди. Ёдимда, — деб ҳикоя қилади Роза опа, — Хатирчининг Полвонтепасида у базм қиларди. Биз уларни тун ярмисида яширин ҳолда қуршаб олдик. Ичкарига кириб бориб, қўрбошини шовқин-суронсиз йўқ қилишимиз керак эди. Мен босмачи кийимида ичкарига ичимлик кўтариб кирдим. Юрагим гупуллаб урар, сиримни ошкор қилиб қўйишимдан қўрқардим. Қўрбоши кўзимга тикилди... Пайқаб қолишидан чўчиб, дарҳол этигимнинг қўнжига қўл югуртирдим... Ўша тун аёл отда чайқалиб кўнгли беҳузур бўлиб борарди. От эгарида хуржун. Хуржуннинг бир кўзида не-не азиз жонларнинг қотили Бобоёр қўрбошининг қирқилган боши, хуржуннинг бир кўзида эса нон, сарёғ... Аёл «ўлжа»сини махсус бўлимга олиб бориб топширди.

1927 йиллар... Роза Назирова Андижон округида хотин-қизлар советининг раиси эди. Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий билан хотин-қизлар озодлиги, мактаблар очиш, ер ислоҳоти масалалари билан шуғулланарди. Янгиқўрғон, Пишқарон, Чинобод, Жийдакапа, Норинкапа (Халқобод), Избоскан ва бошқа қатор қишлоқларда ўтказилган ер ислоҳоти, аёлларни озод қилиш борасидаги ишларга у раҳнамолик қилди. Роза опа биринчилар қаторида паранжи ташлагани учун ўз қариндошлари, душманлар томонидан ваҳшийларча ўлдирилган дугоналари Адолатхон, Тўқойим, Турсунойларни эслаб, кўзига ёш олди. Норин капада унинг ўзи ҳам бир ўлимдан қолганди. Мажлисдан қайтаётган аёлни бошига тош билан уриб йиқитдилар, лекин ўлдиришга улгурмадилар... Аёл гап орасида бошини ушлаганча бир зум жим қолди. Ўша йиллар, ўша отилган тош зарби ҳамон акс садо бериб турарди. Унинг елкасида ўқ излари. қамчи излари ўтмишдан гувоҳдай сақланиб келади.

1929 йили Москвада Советларнинг VI съездида Роза опа Совет Иттифоқи Маршали С. М. Будённий билан учрашди. Шу-шу икки улуғ инсон ўртасида самимий қариндошлик ёзишмалари бошланди. 1968 йили ветеранларнинг навбатдаги йиғилишида туркманистонлик контрадмирал Александр Тимофеевич Караваев Роза Назирова ҳақида сўз очганида С. М. Будённий шундай эслайди: — Ёдимда, бу оддий ўзбек аёли 13-ўқчи дивизиянинг жанговар аъзоси эди. Ақлли, жасур аёлни босмачилар катта пуллар сарф қилиб ҳам қўлга туширолмадилар. Мен у билан охирги марта 1963 йилда учрашдим. 80 ёшга тўлган кунимда у менинг азиз меҳмоним бўлди. Биз эски қадрдонлар сифатида суратга ҳам тушганмиз.

Роза Назирова колхоз тузумининг биринчи ташкилотчиларидан ҳамдир. Андижон областидаги қатор колхозларни тузишда унинг хизматлари катта. Андижондаги истироҳат ва маданият боғини ташкил қилиб, боғ дарвозасидан илк бор қадам қўйганлар Й. Охунбобоев билан Р. Назирова бўлди.

1930 йилда у Андижон область Пахтаобод қишлоқ Советининг раисаси эди. 26 ёшли жувон ғўза чеканкасини ихтиро қилди.

У минбарга чиққанида оташин нутқлар сўзлай олди. Оналарнинг юрагига кира олди, у юракларда янги тузумга муҳаббат оташини ёқа олди. Шунинг учун ҳам уни қишлоқ Советига раиса қилиб кўтардилар. Бу — совет қишлоқ хўжалиги тарихида биринчи ўзбек аёл раиса эди. Тўғри, чеканка бир тасодиф билан ихтиро қилинди. Лекин ҳар қандай тасодиф ҳам ақл кўзи билан кўрилмаса бефойда тасодифлигича қолиб кетавериши мумкин. Раиса оти чимчиб еб қўйган ғўзаларни алоҳида кузатди. Чимчилган ғўзалар 174 дона кўсак тукканини рўйхатга олди. Аввалига 5 сотих, сўнг 5 гектар, кейинроқ эса 1700 гектар ерга экилган ғўзаларни чеканка қилдирди.

Пахта далаларида биринчи тракторни синаб кўрган ҳам шу раисадир. Ҳосилдорликни 26 центнерга кўтарган аёлнинг хўжалиги республика пахтачилигида намунали хўжалик бўлиб қолди. Қишлоқ хўжалик ходимларининг Бутуниттифоқ конкурсида биринчиликни олди. Она ер, она заминнинг сахий сийнасидан беҳисоб инжулар ундириш, қишлоқларни обод қилиш ниятида эди у. Улуғ Ватан уруши бошланди... Уни Чинобод район партия комитетига секретарь қилиб сайладилар. Улуғ Ватан уруши қатнашчиларининг оилаларига ёрдам беришдек муҳим иш билан шуғулланди. Ота-онаси очарчилик, қийинчилик йилларида ўлиб кетган. У болаликда йўқотган акаси Парпивой Маткаримов билан 20 йилдан сўнг «Совет Ўзбекистони» газетаси ёрдамида дийдор кўришган эди. Лекин у ҳам Сталинград остоналарида бўлган жангларда ўқ еди, қайтиб келмади...

Роза Назирова урушдан сўнгги йилларда ҳам Андижондаги Янгиобод қишлоқ Советида раиса бўлиб ишлади. Жамият ишидан четда қолмаслик учун куч-ғайратини сарф қилди. У хизматлари учун ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланиб келди. Ҳурмат Белгиси ордени ва бошқа давлат мукофотларини олди. Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига икки бор сайланди.

Муҳтарам волида олис-олис ҳаёт йўлларини, кураш йўлларини босиб ўтди, дедик. Бу йўлларда у жанговар дўстлар, биродарлар, қардошлар орттирди. Ростов—Донлик кекса ўқитувчи Елена Ивановна Данилова, Москвадаги СССР Қуролли Кучлари Марказий музейининг ишчилари Нина Пронина, Татьяна Петрусенько ва Иттифоқимизнинг кўпгина шаҳарларидаги инқилоб, гражданлар уруши ветеранлари, пионерлар, комсомоллар билан хат ёзишиб, учрашиб туради.

Муҳтарама она шу йилнинг 8 мартида 70 ёшга тўлади. Лекин унинг суҳбатида бўлган киши, унинг умр китобидаги ҳикояларни тинглаган киши аёлнинг тиниқ хотирасига, ҳозирги ғайратига тан беради. Етмиш баҳор, етмиш изғиринли кузларнинг еллари унинг ирода кучини, жанговарлик шижоатини сусайтира олмабди. У ҳамон навқирон, ҳамон серғайрат, яратиш измида.

Мана, аёл баҳорга, наврўзнинг илк ғунчаларига ташна бўлганиданми, дераза ортидан кичик боғчасига термулиб ўтирибди. У баҳор элчилари — қалдирғочларнинг илк қанот қоқишини кузатишни, турналар арғимчоғига термулишни севади.

Янгийўл шаҳрининг Самарқанд маҳалласидаги икки қаватли уйлар деразаларидаги чироқлар аста-секин ўча бошлайди. Шаҳар уйқуда. Ёшлиги бедорликда ўтган аёл худди илҳом йўқотгандай сайрга чиқади, осуда ҳаёт, осуда шаҳар кўчаларида туннинг таровазатидан баҳра олади. Эртаги кун, эртаги шодлик ишқи билан яшаб, эртаги юмушлар режасини тузмоққа ўрганган юрак кексаликни осонгина тан олмайди. Унинг киприкларига тортилган сурма, унинг ёзув столидаги адреслар, ҳар куни варақланувчи зарварақли китоблар, кўзойнаксиз ёзилаётган хотиралар бунга гувоҳ.

Наврўзи олам, туғилган кунингиз муборак бўлсин, муҳтарама онажон! Сизга узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилаймиз. Навбаҳорнинг тўнғич гули — бинафшаларни Сизга тутамиз.

Эътибор ОХУНОВА,
Янгийўл.

ЧИЛИ ХАЛҚИ ТИЗ ЧЎКМАЙДИ

● СОФИЯ. Болгария ватан фронтининг Миллий Кенгаши БМТнинг инсон ҳуқуқлари комиссияси номига мактуб йўллади. Мактубда Чилида демократик эркинликлар тикланишига эришиш талаб қилинади.

Болгария ватан фронти жаҳон жамоатчилигининг фикрига қўшилиб, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг инсон ҳуқуқлари комиссиясидан Луис Корвалан ва бошқа сиёсий махбусларнинг озод қилинишига, қотилликлар тўхтатилишига, Чилида концентрацион лагерлар тугатилишига эришиш учун қўлидан келган барча чораларни кўришини талаб қилади.

● БЕРЛИН. Германия Демократик Республикаси халқи Совет Иттифоқи ва социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатларнинг халқлари билан бирга, тинчлик ва гуманизм учун курашчиларнинг ҳаммаси билан бирга Чили ватанпарварлари билан бирдамлик кенг кампаниясида иштирок этмоқда. ГДР халқи ... Луис Корвалан ва фашист режимининг бошқа махбуслари дарҳол озод қилинишини қатъий талаб қилади, дейилади ГДР Тинчлик Кенгашининг Чили Компартияси бош секретарига йўллаган очиқ мактубида.

● УЛАН-БАТОР. Монголия Халқ Республикаси меҳнаткашлари бутун мамлакатда ўтказилаётган кўплаб митингларда Чили реакциясининг қонли ёвузликларига қарши қаттиқ норозилик билдирмоқда.

● ЖЕНЕВА. Женевадаги «Плэнпалэ» залида Чили халқи билан бирдамликни мустаҳкамлаш шиори остида Чили ватанпарварларининг курашини қўллаб-қувватловчи катта митинг бўлди.

Чили халқи билан бирдамлик кунлари доирасида мамлакатнинг турли жойларида митинглар ўтказилди, хунтанинг қонли ёвузликлари тўғрисида ҳикоя қилувчи виставкалар ташкил этилди.

● ПАРИЖ. Руанда чили халқи билан бирдамликнинг оммавий намойиши бўлди. Шаҳар маъмурларининг қарори асосида Руан кўчаларидан бири исёнчилар томонидан ўлдирилган Чили президенти Сальвадор Альенде номи билан, шаҳар майдони эса Чили шоири Пабло Неруда номи билан аталди. (ТАСС).

КАМБОДЖАДА ЖАНГЛАР

БАНГКОК, 6 март. (ТАСС). Камбоджанинг икки муҳим автомобиль йўли — 4 ва 5-йўлларда Озодлик армияси кучлари билан Лон Нол қўшинлари ўртасида шиддатли жанглар бормоқда. Пномпень қўмондонлиги ўз қисмларининг ҳаракатини қўллаб-қувватлаш мақсадида пойтахтнинг ғарбий ва шимолий чеккаларида жойлаштирилган оғир артиллериядан фойдаланмоқда.

Мамлакатнинг жанубида жанглар ватанпарварлар қуршаб олган Кампот вилоятининг маъмурий маркази Кампот шаҳри атрофида бормоқда. Шу шаҳар районида ватанпарварлар кейинги уч кун ичида Лон Нол қўшинларининг тўртта позициясини ишғол қилди. Пномпень армияси жангларда ўлганлар ва ярадорлар бўлиб 400 дан ортиқ кишини йўқотди. Кампот аэропорти ишламаяпти. Шаҳарга қўшимча кучлар ва ярадорлар вертолётларда ташилмоқда. Гарнизон қўмондонлиги шаҳарнинг иккинчи мудофаа линиясини қуриш учун шошиб-пишиб граждан аҳолини сафарбар қилмоқда. Лон Нол армияси қўмондонлигининг фикрича, Кампот гарнизонининг аҳволи танг бўлиб қолди.

ГУЛЗОР

Совхоз ишчиларининг гўзаллик яратувчилар, хўжалигини эса гулзор деб аташади. Бу ерда меҳнат қилаётганларнинг бири боғбонмевали ва манзарали дарахтлар ўстириб шаҳримизни яшил либосга буркаётган бўлса, бошқаси анвойи гуллар парвонаси.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети ободонлаштириш бошқармасига қарашли Боғдорчилик совхозининг гулчилари баҳор байрамига муносиб тухфа ҳозирлашди. Шаҳарликларга 39 минг дона ранг-баранг нафис гуллар етказиб бердилар. Муаттар ҳиди анқиб турган чиннигул, нарцисс, фрезия сингари гуллар кўргазмаси Алишер Навоий номидаги Ўзбек давлат академик катта театрида ташкил этилди. Гўзаллик рамзи, катта-ю кичикнинг қувонч гуллари шаҳримиз хотин-қизларига муносиб байрам совғаси бўлди.

Суратларда: Совхоз парник хўжалигида очилган гуллар. Чапда хўжалик агрономи Н. Аҳмедова.

Х. Носиров фотолари.

БАҲОР ЭЛЧИСИ

Қиш «тихирлик» билан бўлса-да, ўз ўрнини баҳорга бўшатиб бермоқда. Қиш кундузлари «сир» бой бермайди-ю, лекин тунлари забтига олиб турибди. Аммо, барибир унинг илгариги шашти йўқ. Қордан очилган қир-адирлардан баҳорнинг илк шабадаси эса бошлади. Пурвиқор тоғлар этакларида, қори эриган тепалик ён-бағирларида кўклам элчиси — оқ ва сариқ бойчечаклар ҳам кўриниб қолди.

Бойчечак лолақизғалдоқлардек лов-лов ёнмайди, атир гуллардек булбулларни мафтун эта олмайди. Аммо анвои гуллар ичида биринчи бўлиб қиш ҳукмидан эндигина қутилган ерни ёриб қуёшга, ёруғликка интилишнинг ўзгача гашти бор.

Баҳор даракчисини топган болаларнинг «Бойчечак» қўшиғини эшитганингда беихтиёр кўклам, наврўзи олам тафтини сезаётгандек бўласан, киши. Шуниси ҳам борки, бойчечакнинг иси жуда майинлиги билан мафтункор.

Шу кунларда ҳали безаниб улгурмаган табиат оғушида сайр қилиб, беҳосдан бойчечакни учратсангиз, билингки, омадингиз келибди. Ота-боболар удумини тутиб, бир неча донасини гулдаста қилиб, баҳор байрами муносабати билан яқин кишингизга ҳадя этсангиз унга бир олам қувонч бағишлаган бўласиз.

Ғ. ЖЎРАЕВ,
табиатшунос.

ҲАВО САЙЁҲИ ҚИДИРИЛМОҚДА

Бундан 12 кун аввал Атлантика устида ўзининг ҳаво шари билан беноми-нишон ғойиб бўлган америкалик ҳаваскор ҳаво сайёҳи Томас Гатчни излашдан ҳозирга қадар бирон натижа чиқмади.

Тарихда биринчи марта Атлантика океанини ҳаво шарида кесиб ўтишга қарор қилган Гатч 18 февралда Гаррисберг шаҳридан (Пенсильвания штати) кўтарилганди. 21 февралда Либерия савдо кемасининг денгизчилари унинг шарини Канария оролларидан 1000 миля ғарбда охирги марта кўрган эдилар. Ҳаво шарининг ҳисобдаги учиш баландлиги 12-13 километр бўлганч ҳолда океан устида 350 метр чамаси баландликда учиб кетаётган эди. Шамол уни шимоли-ғарбий Африка соҳилларига олиб кетарди. Ўша куни ҳаво сайёҳи билан радио алоқаси узилиб қолди.

(ТАСС).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

8 МАРТ, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.55 — ТОШКЕНТ. 10.00 — Янгиликлар. 10.10 — **Совғаларим онамга** (телефильм). 10.30 — **Онамларнинг байрами** (болалар боғчасидан репортаж). 11.00 — МОСКВА. 18.40 — ТОШКЕНТ. 18.45 — Концерт. 19.15 — «Ахборот». 19.30 — **Санъатга бағишланган умр** (СССР халқ артисткаси Мукаррама Турғунбоева ҳақида ҳужжатли фильм). 20.20 — Ахборот. 20.40 — **«Эркин ҳаёт».** 22.00 — «Вақт». 22.30 — Концерт. 23.30 — МОСКВА. Спорт программаси. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 18.40 — МОСКВА. **Останкинода байрам оқшоми.** 20.35 — Мультфильмлар. 21.00 — **Телеминиатюралар.** 22.00 — Ҳужжатли фильмлар (Тошкент). 22.30 — Эркаклар, сизлар учун. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — **Фақат аёллар учун** (фильм-концерт). 20.35 — Мультфильм. 20.45 — **Аёллар** (бадиий фильм).

9 МАРТ, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.55 — ТОШКЕНТ. 10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Мультфильм. 10.20 — **Экран хандаси.** 11.00 — МОСКВА. 11.05 — Янгиликлар. 11.10 — Бор эканда, йўқ экан. 11.40 — Спорт кўрсатуви. 13.10 — Мультфильм. 13.30 — Ота оналар, сизлар учун! 14.00 — Концерт. 14.45 — «Здоровье». 15.15 — **Тўй** (бадиий фильм). 16.25 — «Изланиш». 17.00 — ТОШКЕНТ. 17.05 — Мультфильм. 17.45 — «Ахборот». 18.00 — **Оламга саёҳат.** 19.00 — Мушоира этади давом. 19.40 — Партком ва социалистик мусобақа. 20.00 — Ўн минут музика. 20.10 — «Ахборот». 20.30 — Музикали лавҳа. 22.00 — «Вақт». 22.30 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун кўрсатув. 22.50 — **Плюшчихадаги уч терак** (бадиий фильм). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 17.00 — МОСКВА. 18.30 — **Ҳайвонот оламида.** 19.30 — СССР Алоқа йўллари министри Б. П. Бешчев саволларингизга жавоб беради. 20.00 — Телеспектакль. 22.00 — «Ёшлик» студияси кўрсатади (Тошкент). 22.30 — Кино-концерт. 23.00 — Концерт. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 17.00 — ДУШАНБА КЎРСАТУВЛАРИ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 8/III да **Оққуш кўли** (кундузи), **Травиата** (кечқурун), 9/III да **Князь Игорь**, 10/III да **Евгений Онегин** (кундузи), **Спартак** (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 8/III да **Парвона** (кундузи), **Демонлар** (кечқурун), 9/III да **Парвоз**, 10/III да **Комиссия** (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 8/III да **Ундалар** (кундузи соат 12 ва кеч 7 ярмда), 9/III да **Хонумохонни**, 10/III да **Ҳижрон**, 11/III да **Тошболта ошиқ**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Қозоқ Давлат цирки артистларининг гастроллари (12.00, 15.00, 19.30).

КИНО

8 МАРТ, ЖУМА

Мен севган ва унутмаган кишилар — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Тўртинчи куёв — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

Эртага кеч бўлади... — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Ҳеч севганмисиз?.. — «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Наташахоним — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Тревога — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Тинч океанда ҳам... — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Комиссар Берлахнинг сўнгги иши — «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Севги анатомияси — БИЛИМЛАР УЙИ (13.00, 15.00, 17.00).

9, 10 МАРТДА

Мен севган ва унутмаган кишилар — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Эҳтиром ташрифи — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (14.00, 20.00).

Эртага кеч бўлади... — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Ҳеч севганмисиз?.. — «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Тинч океанда ҳам... — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Комиссар Берлахнинг сўнгги иши (тоқ соатларда), Тўртинчи куёв (жуфт соатларда): — «ДРУЖБА».

Севги анатомияси — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ЛАТВИЯ ССР БЎЙЛАБ
ИТТИФОҚДОШ РЕСПУБЛИКАЛАРДАН ДАРАКЛАР

Районда биринчи

ТУКУМС. «Зентес» совхозида районда энг йирик бўлган янги механика устахонаси ишга туширилди. Монтаж ва демонтаж линиялари ўрнатилган корпуснинг узунлиги қарийб олтмиш метрни ташкил этади. Бу ер заводдан қолишмайди — бирданига элликта трактор ёки автомашинани ремонт қилиш мумкин.

Устахона ходимлари ихтиёрига барча зарур кранлар, токарлик станоклари, темирчилик ва бошқа шу каби ускуналар бериб қўйилган. Шунингдек ремонтчилар учун ҳамма шароитлар яратиб берилган.

Устахона хизматчилари механизациялашган кўчма колонналар ташкил этишди.

Кемалар кўпаймоқда

ВЕНТСПИЛС. Совет денгиз савдо флоти йил сайин янги кемалар ҳисобига кенгайиб бормоқда. Уларни Советлар мамлакатининг буюртмаси билан Германия Демократик Республикаси, Польша, Финляндия кемаверфилари қуриб беришаётир. Уларнинг деярли ҳаммаси аввал Вентспилсга келиб ёниғи, юк ортиб, қайд қилиниш учун портларга йўл олади.

Шу йил бошларида Польша томонидан Грузия денгиз кемасозлиги учун мўлжалланган «Генерал Леселидзе» ва ГДРда тайёрланган «Путивль» кемалари Вентспилс денгиз савдо портида бўлишди. Замонавий бу йирик кемалар энг янги ускуналар билан жиҳозланган. Уларда команданинг муваффақиятли ишлаши учун барча шароитлар яратилган. Кемаларнинг юк кўтариш қуввати 30.000 тоннадан ортиқдир.

Беш йиллик планини бажарди

ВАЛМИЕРСК. Бу ердаги шиша тола заводининг тўқувчиси комсомол аъзоси Антеллия Бистракова ўз касбдошлари орасида биринчи бўлиб шахсий беш йиллик планини муддатидан илгари бажарди. Заводда кўп станокда ўтиб ишлаш юзасидан бошланган ҳаракатга қўшилиб, у аввал саккиз кейин эса ўн олти станокда ишлай бошлади.

Антеллия ишлаб чиқариш «сир»ларини барча дўстлари билан ўртоқлашмоқда. Калинин, Плоцк, Гусь-Хрустальнодан, Астрахан ва мамлакатнинг бошқа кўп шаҳарларидан келишиб, илғор тўқувчининг иш тажрибаларини ўрганиб кетишмоқда.

Агитбригадалар кўриги

ВЭФ заводи маданият уйида бадиий ҳаваскорлик коллективлари агитбригадаларининг «Белгиловчи йилда-зарбдор меҳнат» шиори остида республика кўригига якун ясалди. Унда зонал кўрикларнинг ғолиблари — иштирок этдилар.

ВЭФчилар бу кўрикда биринчи ўринни эгаллаб, шу йил Москвада ўтказиладиган Бутуниттифоқ мусобақасига қатнашиш ҳуқуқига эга бўлдилар.

Иккинчи ўринни Талсинск маданият уйи билан «Абели» совхозининг агитбригадалари бўлиб олишди.

СПОРТ

БАСКЕТБОЛ. Тошкентда «А» класс биринчи группа командалари ўртасида СССР чемпионатининг иккинчи тур ўйинлари бўлди. Аёллар ўртасидаги бу мусобақада Ўзбекистон физкультура институти спорт клубининг командаси 4 учрашувдан учтасини ютиб, ҳозирча иккинчи ўринни эгаллаб турибди. Мазкур турдан сўнг 1—4-ўринлар учун мусобақалашадиган тўрт команда аниқланди. Бу коллективлар 4-7 апрелда ўзаро учрашиб, олий лигада қатнашиш ҳуқуқини берувчи икки йўлланма учун куч синашадилар. Сўнгги босқич олдидан Днепропетровскнинг «Сталь» командасида учта, мезбонларда иккита, «Инждорстрой» (Кишинёв)да битта очко бор.

ХОККЕЙ. Тошкентнинг «Бинокор» командаси сафарда мусобақани давом эттирмоқда. Хоккейчиларимизнинг охирги ўйини Барнаулда эди. Биринчи куни мезбонлар 1:0, эртаси куни меҳмонлар 5:3 ҳисобида ғалабага эришдилар.

БОКС. Томск шаҳрида 1954—1956 йилларда туғилган ёшлар ўртасида СССР биринчилиги ўтказилди. Унда республикамиз вакилларидан андижонлик Феликс Пак билан тошкентлик Ринат Хайриддинов финалга чиқди. Ўзбекистон терма командаси норасмий тўртинчи ўринни эгаллаб турибди.

ФИГУРАЛИ УЧИШ. Германия Федератив Республикасининг Мюнхен шаҳрида жаҳон чемпионати бошланди. Унда 23 мамлакатдан 130 спортчи иштирок этаётир. Совет Иттифоқи терма командаси вакиллари мусобақани яхши бошладилар. Эркаклар ўртасидаги мажбурий программа баҳсларидан сўнг Сергей Волков кумуш, Владимир Ковалев бронза медаль олишга муваффақ бўлди.

КЛАССИК КУРАШ. Урганч шаҳрида республика биринчилиги учун полвонлар беллашувлари бўлди. Мусобақа Хоразм полвонлари ғалабаси билан тугади.

З. ҚЎЧҚОРОВА.

Китоблар оламида

ТОШКЕНТЛИК КАЗАК ҚИССАСИ

Улуғ Ватан урушидан кейин вақт ўтиб борган сари халқимиз ҳаётидаги қаҳрамонликларга тўла жангу-жадалли йилларга бўлган қизиқиш тобора кучаймоқда. Ватан уруши қаҳрамонлари ҳақида ёзилган асарларни бу воқеанинг жонли шоҳидлари ҳам, ёш авлод ҳам катта қизиқиш билан ўқимоқда. Шу жиҳатга кўра ёзувчи Адҳам Раҳматнинг Ғафур Ғулом номли адабиёт ва санъат нашриёти томонидан чоп этилган «Казак из Ташкента» ҳужжатли қиссаси кенг китобхонларга манзур бўлди.

Асарнинг бош қаҳрамони — Исмоил Салимов. У минг-минглаб ўзбек ўғлонлари қатори Ватанимиз тақдири ҳал этилаётган дамларда мислсиз қаҳрамонлик намуналарини кўрсатди. Икки боланинг отаси, эндигина завқли ҳаёт нашидасини сураётган Исмоилжон совет халқи бошига оғир кун тушганида ҳеч иккиланмай кўнгиллилар қатори фронтга жўнади. Унинг ҳаёт йўли оташнафас шоир Ғафур Ғулом иборали билан айтганда «ўнинчи йилларнинг саргардонлиги»ни бошидан кечирган. Октябрь революцияси туфайлигина бахт-иқбол топган авлод таржимаи ҳолининг нақд ўзгинаси. Совет тузуми чоризм истибдоди ва феодализм жаҳолати зулмида йўқ бўлиб кетишга маҳкум этилган етимлар қатори Исмоилнинг ҳам бошини силади. Инсоблик ҳуқуқини берган ота ва онадек азиз жамиятга жонини ҳам беришга тайёр турган Исмоил Салимов ўзининг бутун онгли ҳаётини социалистик тузумимизга хизмат қилишга бағишлади.

Уруш тақсозоси билан у афсонавий қўмондон Н. М. Доватор қўмондонлигидаги гвардиячи кавалерия корпусида ҳарбий санъатни ўрганди. Кавалериячилар асосан Дон ва Кубань казакларидан ташкил топган бўлиб, улар довюрак, шижоатли, ўлимдан ҳам қўрқмайдиган кишилар эди. Шу боисдан бошқаларга ҳам шу фазилатларига қараб баҳо беришарди. Урушни кўрган бу азаматлар орасида сиёсий комиссар сифатида обрў қозониш осон эмас эди. Аммо Исмоил Салимов шундай обрў қозонди. Ҳатто унга Тошкентдан чиққан казак деб ном ҳам қўйишди. Ўттиз ёшлик полк комиссари казакларнинг севимли командири деб аталишга муяссар бўлди. Уни чуқур ҳурмат билан «Батя» (Отахон) деб аташарди.

Жангларнинг бирида душман билан юзма-юз бўлишга тўғри келди. Қилич зарбидан бир жангнинг ўзида икки отни алмаштирди. Душманлар қуршовини ёриб ўтиб, жонини омон сақлаб қолдигина эмас, балки полкнинг шу жангдаги муҳим ғалабасини таъминлашга ҳам муваффақ бўлди. Бундай эпизодлар қиссада жуда кўп келтирилган.

Айниқса Совет Армиясининг донги кетган қўмондонларидан С. М. Будённий, О. И. Городовиков билан учрашув тафсилоти ҳаяжонли чиққан. Дивизиянинг икки йиллиги байрамини нишонлашда қизиқ бир воқеа юз беради. Кекса казаклардан бири Семён Михайловичга мурожаат қилиб бундай дейди:

— Мана бу қилич — бобокалонларимдан авлодимиздан-авлодимизга ўтиб келаётган ёдгорлик. Бобом уни отамга тақдим эта туриб, буни 1812 йилдаги Ватан урушида Наполеон суворийсидан ўлжа қилиб олган эдим, энди бу қилич билан бепоён рус тупроғини булғатмоқчи бўлганларнинг оёғини кесиб ташла деган экан. Ўзим гражданлар уруши йилларида Совет ҳокимияти душманларини мана шу қиличдан ўтказган эдим. 25 йилдан буён бу қилич уйимизда казак шуҳрати ва жасоратининг тарихидан ҳикоя қилиб турарди. Энди қариб қолдим, бу қилич билан фашистларни қиришга кучим етмайди. Уни дивизиянинг энг жасур жангчисига ўз қўлингиз билан тақдим этсангиз.

Будённий кекса жангчининг қўлидан қиличини чуқур эҳтиром билан олиб, дивизия қомандири билан бамаслаҳат жасур жангчи ва моҳир командир Исмоил Салимовга ўз қўли билан топширди.

Ватан ўз ўғлонининг жанговар хизматларини юксак тақдирлаб, унинг кўксига қўша-қўша орден ва медаллар тақиб қўйди. Содиқ ўғлон бу мукофотларни, маршал тақдим этган совғани бутун жангу-жадалларда матонат билан олиб ўтди. Бугунги кунда жанговар мукофотлар қатори бу қилич ҳам ҳамшаҳримиз Исмоил Салимовнинг уйида муқаддас ёдгорлик бўлиб турибди.

Халқимизнинг содиқ фарзанди Исмоил ака Салимов чинакам совет ватанпарварига хос сермазмун ҳаёт йўлини босиб ўтди. Урушдан ярадор бўлиб қайтиб келгандан кейин ўзининг бутун куч-ғайратини тинч қурилиш ва яратувчилик ишларига бағишлади. Ҳозир у ўзининг билимини, маҳоратини, ташкилотчилик таланти ва қобилиятини халқ хўжалигини ривожлантириш ишига тўла сафарбар этмоқда. Унинг баракали фаолиятига катта муваффақиятлар тилаймиз.

А. НАБИХЎЖАЕВ,

ТАРАДДУД

Шу кунларда завод ва фабрика, муассаса ва корхоналарнинг физкультура коллективларида, колхоз ва совхозларда, олий ва ўрта махсус ўқув юртларида, мактабларда СССР халқлари VI спартакиадасининг биринчи босқич мусобақалари ўтмоқда. Совет халқининг 1941—1945 йилги Улуғ Ватан урушида эришган ғалабасининг 30 йиллигига бағишлаб, «Меҳнат ва СССР мудофаасига тайёр бўл!» шиори остида ўтадиган бу спартакиаданинг финал мусобақалари 1975 йил июль ойида иттифоқдош республикалар пойтахтлари ҳамда Москва ва Ленинград шаҳарларида бўлади.

Республикамиз физкультура ташкилотлари ҳам спартакиадада қатнашишга тайёргарлик ишларини қизитиб юбордилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитетининг коллегияси республика XVII спартакиадаси тўғрисидаги низомни тасдиқлади. Спортнинг 16 тури бўйича ўтказиладиган республика ёшлар спорт ўйинлари шу спартакиаданинг биринчи қисми бўлиб, Қорақалпоғистон АССР, областлар ва Тошкент шаҳрининг терма командалари иштирок этади. Бу мусобақаларда қобилиятли ёшлар аниқланади. Улар келгусида Ўзбекистон терма командалари сафидан ўрин оладилар. Ёшлар спорт ўйинларида шахсий мусобақаларда ҳам, команда мусобақаларида ҳам фақат биринчи-олтинчи ўринлар ҳисобга олинади. Спартакиаданинг бу босқичида жамғарилган очколар 1975 йилги катта ёшлик спортчилар баҳсида инобатга олинади.

Яқинда Ўзбекистон спорт комитетида республика ёшлар спорт ўйинлари судьялар бош коллегиясининг дастлабки йиғилиши бўлди. Йиғилишда бош судья ўринбосари Л. Боград Ўзбекистон спартакиадасининг мақсад ва вазифалари ҳақида муфассал тўхталди, мусобақаларни ўтказишни уюштириш юзасидан конкрет вазифаларни ўртага ташлади.

Ёшлар спорт ўйинлари программасига кўра дастлабки мусобақа оғир атлетика бўйича ўтказилди. Бу баҳс яқинда Чирчиқда ниҳоясига етди. Май ва сентябрда Тошкентда, шунингдек Самарқанд, Бекобод, Наманган, Урганч ва республикамизнинг бошқа шаҳарларида бўладиган мусобақаларда Ўзбекистон XVII спартакиадасининг бошқа ғолиб ва совриндорлари аниқланади. Республика ёшлар спорт ўйинларининг тантанали ёпилиш маросими 22 сентябрда Тошкентда бўлади.

П. КОМИЛОВ.

ФАН ВА ТЕХНИКА янгиликлари

ЭТНОГРАФЛАР ЭКСПЕДИЦИЯСИ

СССР Фанлар академиясининг Н. Н. Миклухо-Маклай номли этнография институтида «Украина, Белоруссия, Молдавия», «Кавказ», «Ўрта Осиё ва Қозоғистон», «Болтиқ бўйи»нинг тарихий-этнографик атласини тузиш бўйича ишлар бошлаб юборилди. Бу совет халқларининг ҳақиқий мустақил маданий энциклопедияси бўлади.

— Бизнинг институт фақат атлас тузиш устидагина ишлаётгани йўқ. Этнографларни, маълумки, халқларнинг бугунги турмушининг янги тартиби, улар хотирасида сақланиб қолган қадимий ривоятлар ҳам қизиқтиради, — дейди институт илмий котиби В. Басилов. — Атласлар учун маълумотлар тўплаш билан бешта доимий экспедиция шуғулланмоқда.

Шимолий экспедиция группаси, масалан, «Шимолдаги майда халқларнинг хўжалиги; маданиятининг кўтарилиши ва яшаш шароитини реконструкция қилиш» мавзуси бўйича тадқиқотлар олиб боряпти. Бошқа — Хоразм экспедицияси қатнашчилари эса қадимий Тупроқалъа шаҳарчасида қазиш ишларини давом эттиряптилар.

ҚУТБ ЁДГОРЛИГИ

Ер юзаси қутб қисмининг кашф этилиши ва тадқиқ қилиниши тарихи жаҳонда ягона ҳисобланган Арктика ва Антарктика музейи заллари ва фондига тақдим этилган йигирма мингдан зиёд экспонат ва ҳужжатларда акс эттирилган.

Айниқса, қутб матрослари, «Ленин» атом муз ёрарининг биринчи капитани П. Пономарев ҳақидаги ҳужжатлар қизиқарлидир. Улар орасида машҳур Нобиле экспедициясини қутқариш пайтида қатнашган «Ермак» ва «Красин» муз ёрарлари ҳақида капитаннинг эсдаликлари бор.

1912 йилда В. Русанов бошчилигидаги машҳур қутб экспедициясида «Геркулес» кемасида қатнашган Петроград политехника институти студенти К. Семеновнинг сўнгги тақдири ҳеч кимга маълум эмас эди. Музейга келаётган янги маълумотлар бу фожиали тугаган саёҳат тарихи билан боғлиқ баъзи бир масалаларни ойдинлаштиришга ёрдам беради.

«Совет Ўзбекистони»нинг навбатдаги сони 10 мартда чиқади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институти коллективи институтнинг катта илмий ходими, филология фанлари кандидати

Абдуқодир МУРОДОВнинг

вафот этганлигини қайғу билан маълум қилиб, марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ✱ ТЕЛЕФОНЛАР: Эълонлар — 338142, коммутатор — 338249 дан 338258 гача

Р. 03294. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. № 57.